

'Sëëdhë -bleezë

'ö Polö -ya bɔ

-Zlan -bha me -nu 'wo

Kolentö

plöö -an -dhë bhë 'ö =ne

---

1 ¹'Sëëdhë 'ö =ne, ma Polö 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, 'yö n sü kö 'aan-ké Yesu Klito -bha bɔme 'ka bhë =ne 'ö yië- kwa dheglu 'nëgɔonzë Sotenë ²'yi- bɔ -Zlan -bha me -nu 'ka Kolentö, dhegluzë -nu 'saadhö 'ö -Zlan -bha -dhɔɔ -yö yö ka -bha kö 'kaan- kë -a -bha 'ka 'ö 'ka- -bha 'ka, kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kë do -sü 'gü bhë -a -wun 'gü, waa- me -nu 'saadhö 'ö -dhe 'töödhö 'gü 'ö 'ka -bhea' Dëme Yesu Klito, ka Dëme 'ö yi Dëme 'ka 'pö bhë -a 'tɔ 'gü bhë ka -dhë. ³Kö kwa Dë -Zlan, waa- kwa Dëme Yesu Klito -wo 'dhuë- 'kpɔ ka -bha, -wo ka gbaa -zuöyagluu 'ka.

-Zlan zuö pö -wo 'ö -kë 'wun -së -nu -wun 'gü

⁴A ma -Zlan zuö -pö -kplawo ka -wun 'gü 'wun -së -nu 'ö -kë ka -dhë -bɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhë -a -wun 'gü. ⁵'Ö tɔɔ kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kë do -sü 'gü, 'ka kë -bhɔɔzë gbaɔ -nu -wun 'gü; 'kee gbaɔ -nu me 'wo -gban -a -wo -bleez' -wo waa- 'wundɔdhë -an -bha bhë wo -mü. ⁶'Tɔmodhë 'ö -kë Klito -bha bhë, -a -wun bhë -gban ö- wo kpinngdhö ka 'gü bhë, ⁷yö -ga 'ö me -nu 'ö 'ka -ya kwa Dëme Yesu Klito -bha nu -yi -gɔ bhë 'ö -Zlan -bha gbaɔ -nu bhë 'ö- gbe yaa 'kun ka 'ka bhë. ⁸Yö =ne 'ö dho -a kë kö 'kaan- dɔ genngdhö kö -yö 'dho -yö yöë -a 'dhiötodhë -bha; -yö kë 'pö kö -kun 'ö me gbe dho 'wun yö ka -bha, kwa Dëme Yesu Klito nu -yi 'ka. ⁹-Zlan 'yö ka -dhɔɔ -kë kö kaa- -a Gbö Yesu Klito, kwa Dëme 'kaan- kë do bhë, -yö -Zlan 'ö to ö -wo -ta ö -bha 'tɔ 'go -pë -nu 'gü -a 'ka.

'Gügludhe 'ö -da -Zlan -bha me -nu ziën Kolentö

10 N dhegluzé -nu, a- -dhe ka -go kwa Dëme Yesu Klito 'tɔ 'ka, kö -kë do -sü -yö kë ka -go; kö -kun 'ö 'gügludhe -yö -da ka ziën. -Kë do -sü -yö kë ka -go 'fefedhö, kö ka -zo -ta -a 'gü -wun waa- ka -bha 'wun 'dho 'gbloo -waan kë do. 11 'Wun 'a- -blee 'dhö bhë, n dhegluzé -nu, 'ö tɔɔ me -nu 'wo go Kloe -go koo =ne 'wo nu 'ö 'wun -nu 'wo -gban 'dhinaa 'ö -kë 'ma bhë -a -bha 'wo -blee n -dhë. 12 'Ö tɔɔ me -ya -luu' -de 'ö- pö: «A -bɔ Pɔlɔ 'ka»; -a me 'bhaa -ya -luu' 'nö 'ö- pö: «A -bɔ Apolɔsö 'ka»; 'ö- me 'bhaa -yö bɔ -de 'ö- pö: «A -bɔ Piee 'ka»; 'ö me gbe 'bhaa -yö bɔ -de -zian' 'zü 'ö- pö: «A -bɔ Klito 'ka.» 13 Kö kë- wo ka -go bhë, Klito -yö -glu -sü 'ka 'pian -pléézë 'ka e? 'In ma Pɔlɔ =ne 'pö 'a ga -gaatalü -bha ka =wuën' -e? 'In -wo ka -bɔ yiö n 'tɔ 'ka e?

14 A -Zlan zuö -pö, me gbe bɔ 'ö n 'ka- wo yiö Yesu 'tɔ 'ka ka ziën -a 'ke yaa kë Klipusö waa- Gayusö -an 'ka bhë -a -wun 'gü. 15 Bhii -ya kë 'pö me gbe yaa 'dho -a pö ma =ne 'wo ka bɔ yiö n 'tɔ 'ka. 16 Mε me 'ö n -zlö 'dhoë-trö -a 'ka bhë 'ö tɔɔ Sefanasö waa- ö -bha 'kooome -nu. 'Kee -ya 'kan -a -bha n 'ka me 'waa gbe bɔ yiö. 17 Kë- wo 'dhö bhë, Klito yaa n bɔ kö 'aan- me bɔ yiö; -yö n -bɔ -zian' kö 'aan- 'wuntaɔsë -blee'-; 'in kö -kun 'a- -gban mëbheedhe -bha 'kpaakpadhe -ta, -yö kë 'pö kö -kun 'ö Klito -bha -ga -gaatalü -bha -sü 'ö bhë 'ö- -wun dho to 'kpaan.

**Yesu Klito -bha -kë -Zlan -bha 'piigbeedhe
waa- -a -bha 'kpaakpadhe 'ka -sü**

18 'Wun -blee' -wo 'ö -gban Klito -bha -ga -gaatalü -bha -sü -bha bhë, me -nu 'ö 'wo 'gü -siö' -zian -ta bhë, -yö -an -dhë 'blɔɔn- -wun 'ka. 'Kee me -nu 'ö 'kwa dha -zian -ta bhë, -yö kwa -dhë -Zlan -bha 'piigbeedhe 'ka. 19 Bhii pë 'ö -beεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü -ya -pö: A -dho me -nu 'wo 'kpaakpa -an -bha 'kpaakpadhe 'gü -siö', 'a 'wundɔmɛ -nu -bha 'wunbhokoudɔdhe -zuö -kɔ -taa. 20 -Ya kë 'pö -më 'kpaan 'ö me 'ö 'kpaakpa 'ö dho -a pö 'zü i? -Më 'kpaan 'ö 'wundɔmɛ -nu dho -a pö 'pö e? 'In 'ö zaɔdhékëmë 'ö 'kpongtaa zö 'ö dho -a pö =e? Bhii 'ö tɔɔ 'kpaakpadhe 'ö 'kpongtaa zö bhë, -Zlan -ya -dhe 'po -a -ta -a -zɔn -sü 'ka =ne -yö 'blɔɔn- -wun 'ka.

21 'Ö tɔɔ 'kpongtaame -nu -bha 'kpaakpadhe -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö -ya pö -Zlan -bha 'kpaakpadhe 'ö =ne, kö -dhe 'ö -Zlan 'dhoë- -bha, -yaan -zɔn me -nu -dhë. -A -wun 'gü 'ö -Zlan -ya -kë 'ö- -bha 'kpaakpadhe 'ö me -nu -wa -dhe 'blɔɔn- -wun bhë 'ö 'kwa- -wun -blee' -na kö me -nu -waan dha -a -wun -dhe 'wun gia- -sü 'ka bhë. 22 'Ö bhii pë 'ö Zuifö -nu 'dhoë- 'piö 'ö tɔɔ -dhidhaapë, kö 'wo -gban -a -ta; yö =ne 'ö Glekö -nu -bha -yö -kë 'kpaakpadhe 'ka 'pö. 23 'Kee -ya kë kwa -bha 'ka, Klito 'ö dɔ -gaatalü -bha bhë -ne 'ö 'kwa- -wun -blee'. 'Wun bhë -yö -yö yaan -sü 'ka Zuifö -nu -dhë 'ö 'blɔɔn- -wun 'ka me -nu 'waa Zuifö 'ka -an -bha 'ka. 24 -Yö 'dhö, 'kee me

-nu 'ö -Zlan -yö -an -dhcc -kë, -wo Zuifö 'ka 'in 'waa Zuifö 'ka, Klito 'ö bhë, -yö -an -dhë -Zlan -bha 'piigbeedhe waa- -a -bha 'kpaakpadhe 'ka.
 25 Bhii -Zlan -bha 'wun 'ö me -nu -dhë 'blcoen- -wun 'ka bhë, -yö 'kpaakpa -wun 'ka 'ö =zië' me -nu -bha -ta; 'ö -bha pë 'ö 'tëëtë me -nu wö 'dhiö bhë, 'ö =faanzë 'ö =zië' me -nu -faan' -ta.

26 Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë 'dhe, n dhegluzë -nu; me -nu 'ö -Zlan -yö ka -dhcc -kë 'ö ka kpö 'dhö do bhë, -ka -an -ga me medhe -bha bhë 'dhe! Ka ziën 'wundomé -nu, me -nu 'ö -wogbiindhe 'dhö -an -go 'in me -nu 'wo go 'gunng -go =vava -nu 'gü 'waa =va. 27'Kee kë- wo 'dhö bhë, pë 'ö 'kpongtaame -nu -wa -dhe 'blcoen- -pë bhë -Zlan -ya -sü 'ö lë- kpöa me -nu 'wo 'kpaakpa zö bhë -an -ta, 'ö pë 'ö -faan' 'yaa- 'gü 'kpongtaame -nu -dhë bhë, 'ö -sü 'yö lë- kpöa 'gü 'gbee- -me -nu -ta. 28 Pë 'ö 'kpongtaame -nu -dhë pë 'ö -wun 'yaa 'gbee-, 'ö 'wo -mœ -waan -zuö wo -kɔ -taa 'ö 'yaa -an -dhë pë gbe 'ka bhë, -Zlan -ya -sü 'ö pë 'ö -wun 'dhö 'gbee- -a wö 'dhiö 'ö -'gü =siö -a 'ka. 29-Ya kë 'dhö kö me gbe yaa 'dhö -mœ kö -yö ö -de 'sü =va -Zlan wö 'dhiö. 30'Kee -Zlan -ya ka kpa Yesu Klito -bha, -ya ka kë do; 'go mü 'ö =yaa- kë kwa -bha 'kpaakpadhe -go -a 'gü -me 'ka; kwa -bɔ Klito -ta 'ö kwa -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö, 'ö kwa -kɔ -mœ -a -bha kö 'kwa -tosiadhe kë -Zlan -bha 'ka; 'go mü 'yö kwa bho këpëyaame -go 'gan 'gü. 31-A -wun 'gü pë 'ö =been' -sii 'ka -ya pö: Me 'ö- 'piö kö 'yö ö -de kë 'gougo, kö -yö -dho ö -de kë 'gougo pë 'ö kwa Dëme -ya -kë -a -wun 'ka.

'Wun 'ö -gban Klito 'ö dɔ -gaatalü -bha -a -bha

2 1 N dhegluzë -nu, nu 'a- wo ka -plöö 'ma bhë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha 'wun giagia 'ö -bin -sü 'ka bhë, -a -blee'- 'a- wo bhë, n 'ka- kë 'wun -blee' -wo 'ö- 'gü ma -sü 'dhö 'gbee- 'in 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ =sü -'bhaa gbe 'ka; 2 'ö tɔɔ 'töng 'a -kaa' ka 'piö 'ma bhë, n -zo yaa kë 'wun gbe 'waa 'piö -a 'ke yaa kë Yesu Klito -wun 'ka. 'Ma- pö 'dhö kö a- -pö Yesu Klito 'wo- dɔ -gaatalü -bha bhë. 3 -A -wun 'gü =ne 'ö nu 'a- wo 'ma bhë 'a n -de -kë 'tee 'in 'ö 'suö -va -yö -kë n -ma. 4 Yö -ga 'ö ma me -daan' -wo -nu waa- n -ma -Zlan -wo -blee' -wo -nu 'wo bhë 'ö waa -gban me 'bhee- -bha 'kpaakpadhe -ta, 'kee 'wo -gban -Zuu 'slööslö -bha 'wun -ga me 'gü -sü 'ö -kë -dhidhaapë -nu 'ö -kë 'ö me 'ple 'yan -yö -da -a 'gü 'ö -gen go -Zlan 'piö bhë -a -ta. 5 -Yö kë 'dhö kö -kun 'ö 'ka dho ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -gban me 'bhee- -bha 'kpaakpadhe -ta 'kee kö -yaan -gban -Zlan -bha 'piigbeedhe -ta -zian'.

-Zlan -bha 'kpaakpadhe

6 Kë 'ö- wo 'dhö bhë, yi 'kpaakpadhe -wun -blee' me -nu 'ö =wa kë me -dee -nu 'ka -Zlan -bha 'wun -nu 'gü bhë -an -dhë. 'Kee yaa kë =ne 'kpaakpadhe 'ö go 'kpongtaa 'in 'piigbeedhe -nu 'ö 'wo -ya -sü 'ka 'kpongtaame -nu -go 'dhiö 'ö 'wo -ya -sü 'ka kö -an 'gü -yö -siö'- bhë =ne 'yi

-an -bha 'kpaakpadhe -wun =blee. 7-Abi'; -a me 'yi- -blee 'ö tɔɔ -Zlan -bha 'kpaakpadhe 'ö -bin -sü 'ka me 'bhee- -nu -go bhë; -Zlan -ya -ya 'dhö 'dhiö kö 'kpongtaadhe yaa kë -kun kö -yaan kë kwa -bha 'tɔbhɔdhe 'ka yi 'ö 'kwa dho -da -a 'ka -toepö -kë -a 'gü -sü bhë -a 'gü bhë -a 'ka. 8 Yö =ga 'ö 'piigbeedhe -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë 'ö -an gbe yaa- dɔ bhë; 'ö bhii -ya kë -ne -wa -dɔ -bezë, kö waa 'dho kwa Dëme 'tɔbhɔsüzé bhë, -a dɔ -gaatalü -bha. 9-A -wun 'gü, pë 'ö -been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Pë 'ö me gbe 'yan yaa -da -a 'gü do, 'ö yaa- -taɔ ma do, pë 'ö me gbe -zo yaa -lo -a -ta 'gbeedhö bhë, -Zlan -yaa- -wun yö 'ko 'dhiö 'ö -bha me -nu 'wo - -dhɔ -kë -a 'ka bhë -an -dhë. 10 Pë 'ö 'dhö bhë, -Zlan -yö bɔ -Zuu 'slööslö 'gü 'ö 'dhe bho -a -ta kwa -dhë; ka gia- ka- -tei' -dɔ -ne -Zuu 'slööslö 'ö bhë -yö -dhe -yö 'wun -nu 'saadhö 'gü; -kɔ do bhë 'ö -dhe yö -Zlan -bha 'wun -nu 'ö- yö 'ko 'dhiö 'ö 'wo -bin -sü 'ka 'fefedhö -an 'gü. 11 'Ö -ya kë -ne 'kwa me -nu 'sü do do 'ka, me 'ö -dhö, 'wun 'ö- -zuö' 'gü bhë, me 'kpaan gbe yaa -mɔ -a -bha -yaan dɔ, 'ö yaa kë yö -de gia- -a 'ka, -kɔ do bhë 'ö- 'ka -Zlan -bha 'ka 'pö; -Zuu 'slööslö 'ö go -a 'piö bhë -ne 'ö 'wun -nu 'wo -gban -a -bha bhë 'ö -an dɔ. 12 Yö =ga 'ö kwa 'kwa bhë, -Zuu kwa -go bhë, 'yaa 'kpongtaa -zoo 'ka. -Yö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a 'ka -yö kë 'pö kö pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya nu kwa -dhë bhë 'kwaan- dɔ. 13 'Ö 'yi me -nu -daan' -na -an -wun 'ka bhë; 'keɛ kë- wo 'dhö bhë me -nu -daan' 'yi- wo -na bhë 'yiéé- kë me 'bhee- -bha 'wundödhe 'gbloo 'piö; -yö -kë -zian' 'wun -nu 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- dɔ -na yi 'dhii bhë -a 'ka. -Kɔ bhë -ne 'ö -ya kë 'ö 'yi 'wun giagia -nu 'wo -gban -Zlan -bha bhë 'ö 'yi -an 'zü pöe me -nu 'ö -Zuu bhë 'ö -an 'gü bhë -an -dhë.

14 -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë, me 'ö 'yaa- 'gü, yaa -mɔa kö 'wun giagia -nu 'wo go -Zuu bhë -a 'gü -yö -an -gen ma, 'ö tɔɔ -a -bha 'ka 'wun -nu 'wo bhë -wo 'blɔɔn- -wun -nu 'ka; yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -ya -gen ma, bhii -wo 'wun -nu -bho 'kou -kë -Zuu 'ö bhë -a -kwa'. 15 Me 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- 'gü, -yö -mɔ -a -bha kö -yaan 'wun -nu 'saadhö -bho 'kou kë, 'keɛ me gbe yaa 'dho -a -bha 'wun -dan 'kuë -kɔ -ga. 16 Bhii pë 'ö -been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Me 'ö 'dhö kwa Dëme -bha -zotadhe dɔ kö -yaan pë -zɔn -a -dhë 'yaa 'dhö. -Yö 'dhö, 'keɛ 'ö kwa 'kwa bhë, Klito -bha -zotadhe -yö kwa 'gü; ka- -yö bhë -a?

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha yuökëme -nu -bha

3 1 N dhegluzë -nu, 'wun gia- 'ka, 'wun -nu 'a- -blee ka -dhë bhë, n 'ka- -blee' -ne me 'wun -blee me -nu 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö -an 'gü bhë -an -dhë; 'a- -blee ka 'ka -ne -dhe 'wo- -pö -a -bha 'kpa me -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ wo -mü 'iin 'në 'seen- -nu -mü -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü -a 'dhö. 2-A -tei' -yö -kë -ne -kɔ 'wo 'në -nu 'dhi gba -na -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Nɔnɔ -ne 'a- nu ka -dhë; n 'ka -bhöpë giagia nu ka -dhë, bhii ka -kɔ yaa -mɔ -a -bhö -sü -bha; 'ö dɔ -de 'kwa- wo -ne 'ö ka -kɔ yaa -mɔ -a -bha -kun. 3-A -gen tɔɔ

ka -tun 'ta sü -ne me 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'dhö. Pë -kë 'a- pö 'dhö bhë 'ö tɔɔ
=druei -kë 'kuë- -sü waa- -dɔn -bho 'kuë -sü -wo =tun ka ziën. Pë -nu 'wo
bhë, -wa -zɔn -ne me -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'ta 'sü -kɔ 'ö 'ka- -ta bhë; 'ö-
-de 'dhö 'dhö bhii me 'bhee- wɔ -kɔ yaa =ne 'ö bhë. ⁴Ka ziën me =ya bɔ -de
=yaa- pö: «A -bɔ Pɔlö 'ka», 'iin -a me do 'bhaa =ya bɔ -de =yaa- pö: «A -bɔ
Apolosö 'ka» kö ka 'wun kë -kɔ 'yaa -tun =ne me 'bhee- kë -kɔ 'dhö a?

⁵=Ya kë =ne 'kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, dö -mü Apolosö 'ka 'iin dö -mü
Pɔlö 'ka 'pö e? -Zlan -bha yuökëme -nu 'kpaan, 'ka bɔ -an -ta 'ka Yesu -wun
-dhe 'wun gia- wo -mü. Me 'ö -dhö pë 'ö dɔ -a =tian' 'ö kwa Dëme -ya nu
-a -dhë kö -yaan kë =ne 'ö- -kë. ⁶-Kwaa -zɔn pë ta -sü 'ka, 'kwa -dhe -ga -a
'piö 'dhe! N -ma tɔɔ 'lü 'në ta -sü. Apolosö =ne 'ö 'yi -lo -a -ta; 'keè kë- wo
'dhö bhë -Zlan =ne 'yö- -kë 'ö 'lü 'në -nu 'wo bhë, 'wo -kpea. ⁷=Ya kë 'dhö kö
me 'ö pë ta waa- me 'ö 'yi -lo pë -ta -an -bha -dɔ -dhe gbe 'yaa- 'gü. Bhii
-Zlan do -ne 'ö- 'ple -gen -yö go -a 'gü, 'ö tɔɔ yö -ne 'ö- -kë 'ö 'lü 'në -nu 'wo
bhë 'wo -kpea. ⁸Kö me 'ö pë ta waa- me 'ö 'yi -lo pë -ta waa kë me do 'ka
e? Bhii me gbe yaa ziö 'ö 'bha -ta. Me 'ö -dhö -Zlan -dho -a 'kian nu -a yuö
kë -kɔ -bha. ⁹Yi 'pö, yi -nu 'ko -dhë -me -nu 'ka -Zlan -bha yuö kë -sü 'gü,
'ö ka -zë, 'ka -Zlan -bha -bhlöödhe 'ka; 'ö 'ka- -bha 'kɔ 'ka 'pö. ¹⁰Kë- wo
'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -yö 'ö -bha yuö -sü 'ö- dɔ n kwëe 'ö yuö bhë 'a- -kë =ne
'kodome -kwëe' -së -zë 'dhö, 'ö 'kɔ bhë 'a- =gban 'lü -nu -gban. -Dhe -ya kë
'pö, 'ö me gbe -yö nu 'ö 'kɔ bhë 'ö- dɔ. 'Kee kë- wo 'dhö bhë me 'ö -dhö, -yö
ö -zo -kë ö -de 'piö 'kɔ -luu' -kɔ -wun 'gü. ¹¹Bhii me 'ö 'kɔ -gban 'lü -nu 'dhö
-gban -sü 'ka -a 'gü 'ö tɔɔ Yesu Klito. -Ya kë 'dhö kö me gbe yaa 'dho =gban
'lü -nu gbe -gban gbo 'kɔ bhë -a dɔ -sü 'gü. ¹²Me 'bhaa -nu -wo -dho 'sénng
-nu, 'wëü- -nu waa- -guö 'yanbhɔsüzë -nu sü kö -waan dɔ 'kɔ -gban 'lü
-nu bhë -an -ta, 'ö me 'bhaa -nu -wo 'lü -nu waa- -mlü -gbo -nu sü 'wo 'kɔ
dɔa. ¹³'Kee me 'ö -dhö, -a -bha yuö -kaa' -pë -nu -wo -dho yö -dhegbeadhe
'gü -Zlan -bha zakanyi 'ka; 'ö tɔɔ -an 'ple -dho bɔ siöö yi bhë -a 'ka 'ö me
'ö -dhö 'ö- -bha yuö pin -yö yö -dhegbeadhe 'gü. ¹⁴'Ö tɔɔ me 'ö 'kɔ dɔ 'kɔ
-gban 'lü -nu bhë -an -ta, 'ö -ya bɔ siöö, 'ö- 'gü yaa -siö', kö -a 'kian -dho
nu. ¹⁵'Kee me 'ö- -bha 'kɔ dɔ pë -nu bhë 'ö -an 'gü -ya -siö'- 'siö -kwaa' kö -a
'kian 'yaa 'dhö; 'keè kë- wo 'dhö bhë, yö gia- -yö -dho dha; 'keè -a -tei' -yö
-dho kë =ne -dhe 'ö dha -a -bha 'siö -gɔ -a 'dhö.

¹⁶-Yö ka 'yaan 'ka =ne -Zlan -bha 'kɔ -mü ka 'ka; 'ö -Zlan -bha -Zuu 'dhö
-ya -sü 'ka ka 'gü. ¹⁷Kö -kaa dɔa =ne me =ya -Zlan -bha 'kɔ bhë -a 'wü, -Zlan
-dho me 'ö 'dhö bhë -a 'gü -siö' 'pö bhii -Zlan -bha 'kɔ -yö 'slööslö, 'ö 'ka-
-bha 'kɔ 'ö 'dhö bhë -a 'ka.

¹⁸-Kun -kë 'ö me gbe -yö ö -de -piüö -a pö -sü 'ka ö -de -zuö' 'gü =ne ö
'kpaakpa. -Yö -së -zian' kö -yö ö -de kë =ne me 'ö 'yaa 'kpaakpa -a 'dhö
'kpongtaame -nu wö 'dhiö kö 'kpaakpadhe 'ö go -Zlan 'piö bhë -yaan kë -a
-go. ¹⁹Bhii 'kpaakpadhe 'ö 'kpongtaa zö bhë -yö 'blɔɔn- -pë 'ka -Zlan wö
'dhiö. -A -wun 'gü pë 'ö -been' -sü 'ka -Zlan -bha 'séedhe 'gü -ya -pö: -Zlan

-yö 'kpaakpame -nu -kun 'sö 'gü wo -de -go 'kplaakpladhe -ta. 20'Ö- pö 'zü: Kwa Dëme -ya -dça' =ne 'kpaakpame -nu -bha -zotadhe -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö. 21-A -wun 'gü, kö -kun 'ö me gbe -yö ö -bha -kë 'gougo -sü -gen -gban me 'bhee- 'gü; bhii pë 'saadhö -yö -dç ka -bha 'ka. 22-Yö Pçlö 'piö oo, -yö Apolcsö 'piö oo, -yö Piëe 'piö oo, -yö 'kpongtaadhe, -këdhösü, -dëe -pë waa- -dhia' 'piö -pë, waa- ga -nu -an 'ple -wo ka -bha 'ka. 23'Këe ka -zë, ka Klito -bha 'ka, 'ö Klito -de 'pö 'ö -Zlan -bha 'ka.

'Wun 'ö -gban Klito -bha bçmë -nu -bha

4 1-Ya kë 'dhö kö ka -dua' -mü 'kaan- yi -ga =ne Klito -bha yuökëme -nu 'ö 'wun giagia -nu 'wo -gban -Zlan -bha 'ö 'wo -bin -sü 'ka 'wo dç -sü 'ka yi kwëe kö 'yiën- -an -wun -blee'- -an 'dhö. 2Pë =ya kë 'wo- -dhe me 'ö 'wun 'dho -lo -sü 'ka -a kwëe -a -go 'ö tçö -yö kë -zo -yö -a -bha -me 'ka. 3-Ya kë n -ma 'ka, za -dç me -bha -sü 'ö go ka 'piö 'in 'ö go zadçmë -nu 'piö bhë yaa 'dho n -zuö 'to zlöö. Kë 'ö- wo 'pö bhë yaa kë =ne za 'ö n -ma bhë ma -de -ne 'a- -kan. 4-Yö 'wun gia- 'ka 'pö =ne n -zuö' yaa za dç n -ma 'këe kë- wo 'dhö bhë yaa kë =ne pë 'wo- pö kö =ya kë 'dhö kö 'wun 'yaa n -ma yö -mü -a 'dhö. Kwa Dëme =ne 'ö tçö me 'ö- 'yan 'dhö n -ma. 5-A -wun 'gü kö =kun 'ö 'ka za 'kan -sü yi to 'dhiö 'ö 'ka za -lo me tuö; -ka kwa Dëme 'dhiö 'gan kö -yö nu; 'ö tçö yi bhë -a 'ka pë 'ö -bin -sü 'ka -dhetiidhe 'gü, -yö -dho -a yö -dhepuudhe 'gü, 'ö me 'bhee- -nu -zuö' 'gü -wun -nu 'wo -bin -sü 'ka, 'ö -an yö -dhiegbeadhe 'gü. Yi bhë -a 'ka, me 'ö -dhö -a -bha 'tçbhçdhe 'ö -Zlan 'piö, -yö -dho -a yö.

6N dhegluzë -nu, 'wun -nu 'a go -na -a -blee' -dhia =ne, a- -gban yië- Apolcsö yi -bha 'ö 'a- -blee' 'dhö kö -yaan kë ka -bha 'wun kë -kç =zuan' 'ka. Kë- wo 'dhö bhë 'ö tçö a- 'piö kö 'wun -zuan' 'ö bhë 'ka bç -a -ta kö ka 'ta 'sü -kç -yö kë -Zlan -bha 'sëedhe =been' -wo -naa 'gü. Kö =kun 'ö me gbe -bha -de -sü =va -bçä 'ka -me -yö -kë -dhö, 'ö 'ka me 'bhaa bho yunng (-an dan 'ka- wo 'kuë -an -bha me -daan' -wo -bha bhë -a -wun 'gü). 7Kë -dewo poo bhë, ü -kë -bhlëzë me -nu 'wo to -an -ta -dhë =e? -Më 'ö ü -go 'ö -Zlan yaa ü gbaa =e? -Dhe -kë 'dhö =ne -më -kë 'ü ü -de sü =va pë -nu 'wo ü -go -a -wun 'gü =ne pë 'wo- pö gbaç 'yaa -mü -a 'dhö e?

8-Ao, 'ma- ma. Pë 'ö 'ka -ya -a -wuëñ', =ya kë ka -go 'saadhö! 'Ka kë -bhcçzë 'saadhö! 'Ka kë -gludë -nu 'ka, 'këe kö yi -zë 'yiëë- 'ka. =Ee, =ao! -Gludëdhe 'ö bhë -kaa -a -de kë kö 'yiën- kpa ka -bha 'kwaan- kë kwa 'ko -bhaa. 9Bhii -yö -kë n 'gü =ne, me 'yi Yesu -bha bçmë -nu 'ka =ne -Zlan -yö yi -ya -dçdhe -kaanta -bha. Yi =tei' -yö -kë =ne me -nu 'ö ga -sü -za -ya -lo -an tuö me 'kpekpë wö 'dhiö -an 'dhö. 'Yië kë 'kpongtaame -nu 'ple waa- -Zlan -bha bçmë -nu 'ple -an -bha -ga -pë 'ka. 10Yi 'blçñmë 'ka Klito -wun 'gü; 'këe ka -zë, ka 'kpaakpa Klito 'gü =zian'; yi 'pö =faan' 'yaa yi -go, 'këe ka -zë ka 'gü -ya kë 'gbee-; yi 'pö, -wo 'yan -ziö' -kë yi 'ka, 'këe ka -zë -wo ka -bhlë -ya. 11Dç 'kwa- wo -dëe -yi =ne -a 'gü yi 'klo =tun bçh

din waa- 'yi mü -dhɔ -an -wun 'gü; -kë -bha -sɔ 'yaa yi -go; yi -ma -ne 'wo =tun -a wo; -ziö' 'ziö =ne 'yi- wo =nëdhö, 'ö tɔɔ yi -ya -dhe kpinngdhö 'yaa 'dhö. 12=Sëébhodhe =ne 'yi- sü yuö kö -sü 'ka kö 'yiën- yi -bha -tosiadhe -kë -a -ta -pë yö -a 'gü. -Wa 'si bho yi -go, 'dhuë- =ne 'yi- kpɔ -an -bha; =wa 'klobhɔdhe wɔ yi -ta, yi- -bun; 13=wa 'wun yaa =blee'- yi 'ka, -a -daa kë =ne 'yi- wo -an -go 'bha -dhe 'gü. -Wo -tun yi -ga =ne me =suum - yaazë 'wo 'kpontgtaa 'ö -an -bhlé gbe 'yaa -an -bha -an 'dhö.

14 N 'ka 'sëédhë =ne -a bɔ kö lë- -yaan 'kpɔ ka -ta, 'këe kö 'aan- ka 'paan bho =ne ma 'në -nu 'ö -an -dhɔ -yö n -kë -an 'dhö. 15 Bhii 'kö -kë =ne 'dhiö -sü ka 'ka -me -wo -vuu 'gɔɔ- do Klito 'gü, -yö kë ka 'yaan 'püë- wo =ne ka dë -yö do; 'ö tɔɔ 'wun 'ö -gban ka -bha -këdhösü 'ö Yesu Klito 'gü -a -bha bhë, ma =ne 'a tɔɔ ka dë 'ö 'wuntaçsë bhë 'ö bɔ n -ta 'ö 'ka- ma. 16=Dhe 'ö 'pö, pë 'a- -dhe ka -go 'ö tɔɔ 'ka n 'sü ka -bha 'wun =zuan' 'ka ka wɔ -kɔ 'gü. 17 Pë 'ö -kë 'ö n gbö -dhökësüzé Timote 'ö -klu -sü 'ka Dëme -bha bhë 'ö 'a- bɔ -na ka -dhe 'ma 'ö bhë, -yö kë 'dhö kö -yö ka -zo -büö ma 'wun 'zü -gbandhe -nu 'wo 'dhiö 'sü -na n 'ka Yesu Klito 'gü bhë -an 'ka =ne -kɔ 'a -Zlan -bha me -nu 'saadhö =daan' -na -a 'ka -dhe 'saadhö 'gü -Zlan -bha me -nu ziën bhë -a 'dhö.

18 Me 'bhaa -nu 'wo ka ziën -wo wo -de 'sü -na =va =ne n 'ka 'dho nu ka 'piö 'ma. 19='Këe a nu -na 'ma -dëüwo, kö kwa Dëme =ya 'we -a -bha, -yö kë 'dhö kö -desüvame -nu 'ö 'a -an -wo ma -na bhë kö 'aan- -an do; 'aan- -an -bha -kɔ -mɔ 'wuëñ- -sü do 'pö, 20='ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhe -wun 'ple kun tɔɔ 'wun =blee'- wo -nu 'kpaan, -ya këpë -nu 'ka 'pö. 21=Æe, 'kwa- ma. -Dhee' -yö n -go 'aan- 'kpɔ. Ka- 'piö kö 'a nu ka 'piö 'ma -klaaga 'ka 'iin 'a nu n -kɔ 'kpaan 'ka -dhɔ waa- -kë 'lëelë -sü -an 'ka e? (-A -mlë 'ka- 'piö e?)

'Wun -go zian- -sü -zë -bha -da -Zlan -go kɔɔ -sü

5 1 'Wun 'a- ma -na -dhe 'saadhö 'gü =ne, -yö 'wun 'ö =sɔɔn yaa -go zian -sü -zë 'ö me -nu -de 'waa -Zlan -bha me -nu 'ka 'ö waa 'dho -a ka bhë -a 'ka ka ziën. 'Ö tɔɔ me do -yö ka ziën 'ö waa- ö dë bɔɔ 'wo wo 'ko 'piö. 2 'Ö 'wun =suum - bhë, 'ka- -gaa' 'dhö 'ö 'ka ka -de sü =va. Pë 'ka dho -a kë -bezë -zian' 'ö tɔɔ 'më 'ö 'dhoë- wo ka 'ka 'ö -ya kë 'dhö me bhë 'ka- bho ka ziën. 3-4=Ya 'to n -ma, 'kö -kë -ne a ka 'ka -gbiin n medhe 'gü, n =zuö' -yö ka 'piö 'ma. 'Këe me 'ö pë -nu -kë 'dhö bhë, -a -wun bhë 'ma- 'kan 'saadhö kwa Dëme Yesu 'tɔ 'gü =ne =dhe 'wo- pö -a -bha giagia 'ka =ne a ka 'piö 'ma -a 'dhö; 'këe kë- wo 'dhö bhë -ya kë -ne 'ka 'dho ka 'ko -bhaa 'ö ma -de 'pö 'ma kë ka 'piö 'ma n =zuö' 'gü, 'piigbeedhe 'ö go kwa Dëme Yesu 'piö bhë -yö -dho kë kwa ziën. 5 Kwa -wo -yö kë do kö me bhë 'kwaan- dɔ Satan kwëë kö -yaan 'klo bho -a bun 'gü, -yö kë 'dhö kö -a nii -yaan dha kwa Dëme Yesu -bha zakanyi 'ka.

6 'Wun 'ö 'ka- kë -na ka -bha -de -sü =va -wun 'ka bhë 'yaa -së. Kë- wo bhë -a -tei' 'pö kaa- dɔ =ne =bluubheepë 'teete -yö 'bluu- -bhla bhë =ee? 7-Ka

-bluubhëepë zii 'ö =sɔɔn yaa 'ka bhë -a bho ka -bha kö 'kaan- kë 'slööslö! -Ya kë 'pö ka -dho kë =ne 'bluu- 'yi -dëü 'ö- =bhëepë 'yaa- 'piö bhë -a 'dhö. 'Kee kë- wo 'dhö bhë, ma 'pö a -dɔa' =ne ka- -me -nu 'ka. Bhii 'ö tɔɔ kwa -bha Paakö 'wlaan- kë -sü zü -ya dɔ 'saadhö; yö =ga 'ö Klito -ya kë sla- bhë -a -bhoë' 'bhlanë 'ö -ziö kwa -bha =sɔɔn yaa -ta bhë -a 'ka bhë. 8 Kö -kwa -zuögludhi kë; 'kee =kun -kë 'kwa- -kë =bluu'- 'ö- =bhëepë zii ö -kë =sɔɔn yaa waa- 'wun -go zian- -sü -zë 'ka bhë 'ö- 'piö bhë -a 'ka. -Kwa kë =zian' =ne =bluu'- 'ö- =bhëepë 'yaa- 'gü 'ö -kë =bluu'- 'ö -de -ta, 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a 'ka.

9 'Séedhe 'a- bɔ ka -dhë bhë, pë 'a -ya -a 'gü yö kun tɔɔ kö =kun 'ka 'bhadhe kun me -nu 'wo -tosiadhe kë -na 'wun -go zian- -sü -zë kë -sü 'gü bhë -an 'ka a? 10 N -ma -zotadhe kun tɔɔ me -nu 'wo 'kpongtaa, 'wo 'wun -gɔ -bho zian- -me -nu, -ya pë -dho 'ka -me -nu, =kwaanme -nu, waa- gbapë gbame -nu -an 'ka bhë, 'ka ziö ka 'ko -nu -ta, 'ka 'san giagia 'ka ka 'ko -nu 'ka. N -ma -zotadhe yaa 'dho 'dhö. 'Ö -ya kë =ne -yö 'dhö -bezë kö ka -dho go 'kpongtaa. 11 'Kee pë 'a- 'piö 'ö tɔɔ me -nu 'wo wo -de -dhe -na Klito -bha me -nu 'ö 'wo 'wun -nu -gɔ -bho zian- -me -nu, -ya pë -dho 'ka -me -nu, gbapë gbame -nu, 'si -bho me -gɔ -me -nu, yɔmumë -nu waa- =kwaanme -nu -an 'ka bhë, 'ka 'kan -an -bha =zian! Kö =kun 'ö ka -nu 'ka pë -nu -bhö ka 'ko =bhaa -dewo poo.

12-13 Ma -më -de 'ö me -nu 'waa Klito -bha me 'ka 'ö -an -bha kö 'aan- za dɔ -an -bha; -Zlan =ne 'ö dho -an -bha za kan. Me -nu 'ö 'ka dho -dhe -ga -an këwun -nu 'piö 'wo tɔɔ ka kpö 'gü -me -nu =zian'; bhii pë 'ö =been' -sü 'ka -Zlan -bha 'séedhe 'gü -ya -pö: -Ka me 'gluyaazë kë -yö 'go ka ziën.

**Me -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an -bha me -nu 'wo
-Zlan -bha 'ka -an -bha za 'kan -sü**

6 1-Më -kë 'ö me -ya kë ka ziën, 'ö- -bha 'wun -ya kë ö dheglume -bha, 'ö 'yaa dhoë -Zlan -bha me -nu 'piö, 'ö dhoë =zian' zakanme -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'piö e? 2-Yö kë ka 'yaan =ne -Zlan -bha me -nu -wo -dho za dɔ 'kpongtaame -nu -bha za kan. Ka 'ö 'ka dho 'kpongtaame -nu -bha za 'kan bhë, -yö -kë -dhë 'sa 'ö 'wun pë 'toutou -nu bhë 'wo -kë ka ziën 'ö 'kaa -mɔ -a -bha 'ka -an 'kan =nëe? 3-Yö kë ka 'yaan =ne kwa -dho -Zlan -bha bɔmë -nu -bha za kan; 'yö me 'ö 'kwa bhë, -më -kë 'ö kwaa 'dho -mɔ 'wun -nu 'wo 'kpongtaa zö -an -blee' -sü -bha -e? 4'Kee kö 'wun -nu =wa -da ka ziën 'sa, 'ö zakanme -nu 'ö -an -bha pë gbe 'yaa -Zlan -bha me -nu -bha 'piö bhë 'ka -an -dho -kë! 5A - blee 'dhö! 'Wun bhë -yö ka -bha lë- -wun 'ka. A -dɔa' =ne me 'ö 'kpaakpa 'ö -mɔ -a -bha kö -yö 'wun -nu bho dhegluzë -nu ziën -yö -mɔ -a -bha kö -yö kë ka ziën 'ma. 6-Ya kë =ne -kɔ bhë -a 'dhö, kö -yö -dhe -ma -kun zlöö kö 'wun -ya -da dhegluzë -nu ziën, kö -wo 'dho wo 'ko -nu 'ka zakanme -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'dhio a?

7Ee, 'ö ka - -yö bhë -a! -A -de pë -nu 'kwa 'we -na -an 'ka bhë -an -bha -da ka ziën -sü bhë -ya -zɔn =ne ka -kɔ -ya 'kun 'wun k? -sü 'ka. 'Ö bhii -më -kë 'ö 'wun

'toutou -nu 'wo bhë 'kaa -an 'to ka ziën 'iin 'ö 'kaa ka -kwaan' ka -de -zü 'waa ka -kwaan =en? 8'Ö ka -zë ö 'wun 'yaa kpengdhö 'ka -an -kë; 'ö 'ka -kwaan -nu wo ka dhegluzë -nu -go =zian' zü a! 9'Kee kë- wo 'dhö bhë, -yo kë ka 'yaan =ne pë yaakëme -nu waa 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü. A -blee ka -dhë 'dhö -wa! 'Wun -go -bho zian- -me -nu, kwiga gbame -nu, -dadhepiöme -nu, me -nu -bha gcoen- -mee' -dhe -nu, 10gcoen- -nu -bha -wö 'kuë -sü kë -me -nu, -kwaanme -nu, -ya pë -dhö 'ka -me -nu, yomüme -nu, 'sibhome -nu, mezëme -nu 'wo bhë 'töüdhö, -a me gbe yaa 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü. 11Me 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö -an wö -ko -yo -kë =ne -ko =suum -bhë -a 'dhö kö waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -kun. 'Kee 'ka kë 'slööslö -scoen yaa -go; 'ka kë -ya -de -ta -me 'ka -Zlan -bha 'ka; 'ka bɔ kwa Dëme Yesu Klito 'tɔ waa- -Zuu ö go kwaan- -Zlan 'piö bhë -an -ta, 'ka kë kpengdhö -Zlan -bha 'ka.

'Wun 'ö -gban -zo -kë -de bun 'piö -sü -bha -Zlan -bha 'ka

12 Me -plëeëzë -wo ka ziën 'ö =ya kë 'wo- pö -ya kë =ne =wa Yesu -wun -dhe 'wun gia-, pë 'ö -dhi me -dhë, -wo -mo -a -bha -wa kë. -Yö 'dhö, 'kee pë 'saadhö 'ple kë -sü 'yaa -së. A -mœa kö 'a- pö 'dhö 'püë- wo; 'kee n 'ka 'dho n -de kë pë gbe -bha -nua 'ka. 13'Wun -zuan' do 'bhaa 'ö tɔo 'wun 'ö -gban -bhöpë -bha bhë; 'ö =ya kë ka- -pö: «-Bhöpë 'dhodhe tɔo kwa 'guu; kö 'gu -bha tɔo -bhöpë.» -Yö 'dhö, 'kee kwaan 'dho pë -bhö 'kwaan- -a ziö =goü'; 'ö tɔo -bhöpë 'ö bhë pë 'ö- -wun 'dho 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka pë 'ple -ta yö kun; bhii pë -ple 'wo bhë -Zlan -dho -an 'gü =siö- do do 'ka. Me 'bhee- bun 'ö bhë 'pö yaa -da kö -yaan kë 'wun -nu -go -bho zian -sü -zë -nu =kaa -pë 'ka. -Yö -dɔ kwa Dëme -bha dɔ 'ka 'ö Dëme -de 'pö 'ö bun -kcoenme 'ka. 14-Ya kë 'dhö bun 'ö -Zlan -yo kwa Dëme -bha bho ga 'gü bhë, -yo -dho kwa -bha bho ga 'gü 'pö 'ö -këdhösü nu -a -dhë ö -bha 'piigbeedhe -kwaan'.

15-Yö kë ka 'yaan =ne ka bun -nu 'wo tɔo Klito dɔ -nu. -Ya kë 'pö kö a -dho Klito bun dɔ -nu do sü 'aan- kë =scoen yaa -kaa' -pë 'ka a? 16-Abi' 'gbeedhö! 'Ö tɔo gcoen- 'ö waa- -scoenkëdhe =wa wɔ wo 'ko 'piö kö =wa kë me -lü do 'ka =ne bhë bhii pë 'ö -been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Me -ple 'wo bhë -wo -dho kë me -lü do 'ka. 17Yö -ga 'ö me 'ö =ya kpa kwa Dëme -bha 'ö wo -nu 'wo -kë -Zuu do 'ka.

18-A -wun 'gü =ne 'ö 'ka dho -duë 'wun -yo yaan -sü kë -sü -dhë 'ö tɔo =scoen yaa me 'ö pin dho to me -lü -bha -yaan ziö -a me 'ö =ne -a -ta 'yaa 'dhö; bhii me =ya =scoen kë kö =ya =scoen yaa kë ö -de bun 'ka. 19-Yö kë ka 'yaan =ne ka bun 'ö tɔo -Zuu 'slööslö -bha 'ko. -Zuu bhë =ne 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü; =ya kë 'dhö kö 'kaa ka -de -bha 'ka gbo. 20 Bhii -Zlan =ya ka 'dhö =scoenng' =va 'ka, kö -ka ka bun -nu kë -Zlan 'tɔ -bho -a 'ka -pë -nu 'ka.

'Wun 'ö -gban gcoen- waa- dhe -an -bha wo 'ko 'sü -sü -bha

7 1'Kwa yö 'wun 'ö ka- 'gü -dhees' kpo n -go 'sëedhe 'ka- bɔ n -dhë -a 'gü bhë -a -bha; 'wun me 'ö -gban dhe 'sü -sü -bha bhë, =yo -së kö gcoen- 'ö

-dhö -yö 'to 'kwea 'ka. 2'Kee =scoon kë -sü 'ö -ya -pen =duö bhë -a -wun 'gü,
-yö -së kö gcoo- 'ö -dhö, -a bco -yö kë -dhö, kö dhebo 'ö -dhö, -a =göö -yö
kë -dhö. 3Dhe =göö -yö -dho pë 'ö dho -a kë ö bco -dhë -a kë; -kɔ do bhë
-ne 'ö dhebo -de 'pö 'yö dho pë 'ö- -dua' 'ka ö =göö buëndhö -a kaa -a -dhë.
4Dhebo yaa 'dho ö -dhi -a -dhë -wun kë ö bun 'ka, 'ö tco -yö -ya -a =göö
-bha 'ka; -kɔ do bhë 'ö- 'ka 'pö gcoo- 'piö =zian' bhii -a bun -ya bco -bha 'ka.
5-A 'ke yaa kë =ne -mo 'ka- wo -a 'gü 'ö 'ka 'töng sü 'ö 'ka -bheaa -a 'ka -Zlan
-dhë, kö =kun 'ö 'ka -kan 'kuë- 'ö me 'ö -dhö 'ö -wɔ -dhe gbe 'gü. -Ya kë =ne
'töng bhë -ya ziö, ka -bha =see' -yö kë do 'zü -dëüwo; -yö kë 'dhö kö =kun 'ö
kaa ka -zuökuënnudhe gbe yö gbo, 'ö Satan -yö ka -püö.

6-A pö 'a- wo 'dhö bhë, yaa kë =ne ka 'gbee- -ta 'a- wo =ne -kaa kë =nëdhö
'iin -a me me =ne -kaa kë -kɔ 'bhaa me =ne -a 'gü. -Yö ka 'paanbhowo 'ka.
7.Yö n -zo 'piö -be kö me -nu 'saadhö -wo kë =ne n 'dhö; 'kee kë- wo 'dhö
bhë, -Zlan -yö gbaö -kë kwa -dhë do do 'ka. Me 'ö -dhö pë 'ö- -tian' =ne
'ö- yö.

8Me 'wo =tun 'kwea 'ka waa- dhoo -nu 'ö 'wo =geandhoo -nu 'ka bhë, -yö
-dho kë -së kö -wo 'to 'dhö =ne n 'dhö. 9'Kee 'ö -ya kë =ne waa -mo wo =zuö'
kuënnu -sü -bha, kö -wo wo 'kosüdhe waa- =gcoo -an 'ka; 'ö tco 'yaa -së kö
'ka 'to 'kwea 'ka 'iin =gean 'ka 'kee kö dhe -wun 'iin gcoo- =ya -da ka =zuö'
'gü.

10Dhoo -nu kaa- ka =göö -nu, -ka ka 'to kë -së 'ka -dhiodöwo 'ö =ne -a
-bha; n -wo 'yaa -mü. Kwa Dëme -ya -pö kö =kun 'ö dhebo 'ö gwaan 'ö -kan
ö =göö -bha! 11'Ö -ya kë =ne -an -bha gwaan =ya 'kan, kö =kun 'ö =göö gbe
sü gbo; 'yaa 'pö kö -yö 'ye ö 'zü -yö nu ö =göö 'piö. -Kɔ do bhë 'ö- 'ka =göö
'piö 'pö. Yö 'ka 'dho ö bco bho 'blü!

12Me 'ka to, a- -pö ka -dhë n -de =woë' =ne: Me 'ö Yesu Klito -wun -dhe
'wun gia- -me 'ka, 'ö- bco 'yaa Klito -bha me 'ka 'kee kö -a bco bhë -ya
'piö kö -wo 'to wo 'ko 'piö bhë, kö =kun 'ö- bho 'blüü! 13-Kɔ do bhë 'ö- 'ka
dhebo 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -dhe 'ka 'ö- =göö 'yaa- Klito -bha
me 'ka bhë -a 'piö 'pö. Yaa 'dho go ö =göö 'piö 'kee kö yö -zë -ya 'piö kö 'wo
'to wo 'ko 'piö. 14Bhii -Zlan 'yan -yö gcoo- 'yaa Yesu Klito -wun -dhe 'wun
gia- -me 'ka bhë -a -bha, -a -bha -to ö bco 'piö -sü 'gü -an -bha -kë dhe
waa- =göö -an 'ka -sü -wun 'gü; -kɔ do bhë 'ö- 'ka dhe 'ö 'yaa Yesu Klito
-wun -dhe 'wun gia- bhë -a -bha 'ka 'pö, 'ö bhii 'yaa 'pö -be kö -an -bha 'në
-nu 'wo bhë -wo -dho kë me -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka -an 'ka. 'Kee kö 'kwa
-dhe -ga -a 'piö -së 'ka, -Zlan -kɔ -së -yö -an 'piö. 15'Ö -ya kë 'zü =ne 'pian
=ple 'wo bhë -an 'piö, me me 'ö 'yaa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- bhë =ne
'ö- 'piö kö 'ö 'kan ö 'bha -bha, kö -ya kë 'pö; 'kee Yesu Klito -wun -dhe 'wun
gia- -me 'ö bhë 'yaa =nëng -sü 'ka 'wun -dhe me bhë -a 'gü; 'ö tco -Zlan -yö
kwa =dhco -kë kö 'kwaan- kë =zuöyagluu 'gü. 16Bhii 'ö tco bhi 'ü dhebo 'ka
bhë, ü -dho -a -tei' dɔ -më -bha -ne ü -dho -a kë kö ü =göö -yaan dha =e, 'iin
bhi 'ü gcoo- 'ka bhë, -më 'ü dho -a dɔ -a -bha =ne ü bco -dho dha =ee?

'Ta -sü -kɔ 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'gü

17-Ya 'kan 'wun me bhë -a -bha, me 'ö -dhö, -a wɔ -kɔ -yö kë -ne -kɔ 'ö kwa Dëme -ya -yaa' -a -zuö' -bha kö -yaa- -dhɔɔ kë -yaan kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka bhë -a 'dhö. -Dhiodɔwo 'a- dɔ -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'gü -dhe 'saadhö -bha 'ö bhë. 18 Me 'ö go 'bɔng kö yaa kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka -kun, 'ö -ya kaa zlöö bhë kö -kun 'ö ö -de -kë -zuö' -to zlöö -me 'ka Zuifö -nu -bha wɔ -kɔ 'ö -kë -dho 'bɔng -sü 'ka bhë -a -wun 'gü. 'In me 'ö -Zlan -ya =dhɔɔ -kë kö yaa 'dho 'bɔng =kun bhë, kö -kun 'ö ö -de -kë -dho 'bɔng -me 'ka. 19 Bhii ü -dho 'bɔng oo, ü 'ka 'dho 'bɔng oo, -Zlan 'to 'yaa- gbe -bha. Pë me 'ö - -wun 'dhö 'gbee- 'ö tɔɔ -a -bha tɔng -nu 'kun -sü. 20 Me 'ö -dhö -yö 'to -ne -kɔ 'ö -kaa' kö -Zlan -yaa- -dhɔɔ kë bhë -a 'dhö. 21-Ya kë -ne ü -kë -nua 'ka -Zlan -yaan -tun ü -dhɔɔ kë -na, kö -kun 'ö ü -zuö' -yö to zlöö. 'Kee -ya kë -ne ü -bɔ -a -ta -pë -ya kë -dhö kë 'üen- 'go 'gan 'gü, kö -bhö -a 'kun 'gbee- kö -potaasü -yaan kë ü -go! 22 Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ me 'ö to -nua 'ka 'ö kwa Dëme -ya =dhɔɔ -kë kö -potaasü -ya -go, 'go mü 'ö - -bha 'wun 'ple -yö -gban kwa Dëme -bha. -Kɔ do bhë 'ö - 'ka me 'ö -potaasü -yö -kë -a -go 'ö Klito -ya =dhɔɔ -kë bhë -a -bha 'ka 'pö, bhii kö -ya kë -a -bha =nua 'ka. 23 -Zlan -ya ka 'dhɔ -sɔnnng' =vaazé 'ka 'saadhö (Klito fei 'ka); -kun -kë 'ka -kë me 'bhee- -go =nuadhe 'gü! 24 N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë: Me 'ö -dhö -yö to -ne -kɔ 'ö -kaa' kö -Zlan -yaan -tun -a -dhɔɔ kë -na bhë -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban me -nu 'wo 'kwea 'ka -an -bha

25 'Wun me 'ö -gban me -nu 'ö 'waa gwaan 'iin 'ö waa dhe 'sü -an -bha bhë, tɔng yaa 'go kwa Dëme 'piö -a -wuën; 'kee a -mɔa 'aan- -wun -blee' 'ö tɔɔ kwa Dëme -bha 'glusë 'gü -yaa- kë 'ma kë me 'ö me -nu -wo wo -zo tén n -dhë -a 'ka.

26 -Dhe 'ö -kë -ne 'tong 'ö 'kwa- 'gü -ne -yö 'wun 'gbee- -nu -bha 'tong 'ka bhë, n -ma -zotadhe 'ö tɔɔ -yö -së gɔɔn - -bha 'ka kö -yö ö bha 'to -ne -kɔ 'yö- 'ka bhë -a 'dhö. 27-Ya kë -ne dhe -yö ü -go, kö -kun 'ü ü -de -kë dhe 'sü -dhɔ 'ka! 28 'Kee kë- wo 'dhö bhë, yaa kë -ne kö me 'ö -ya dhe 'sü 'iin 'nëdhezë 'ö -ya 'dho gwaan kö -ya =sɔɔn yaa kë 'yaa -mü. -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'në gɔɔn -waa- 'nëdhezë 'wo wo 'ko 'sü -na dhe waa- -gɔn -an 'ka bhë, -an 'yënnng -dho bħo =va -an -bha -kë 'ko 'piö -sü bhë -a 'gü. Pë 'ö -kë 'a- 'piö kö -yö 'san ka 'ka bhë 'ö bhë.

29-A pö 'a- wo 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, 'ö tɔɔ -tosiadhe 'ö 'kpongtaa zö bhë, -a 'dhiötöyi 'yaa -gbiin għo bhë. -A -wun 'gü 'go =dée -bha, me 'ö dhe 'dhö -a -go, -yö kë -ne me 'ö 'yaa- -go -a 'dhö, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -a 'gü ('ö tɔɔ -kun -kë ö -go kɔɔ -wun -yö -kë -a -bha -zo -ta -a 'gü -wun do 'ka). 30 Kö me -nu 'wo 'gbo bɔ -na, -wo kë -ne me -nu 'ö 'waa 'gbo bɔ -na -an

'dhö; kö me -nu 'wo 'yee 'to -na, -wo kë =ne me -nu 'ö -kpe 'yaa -an -bha -an 'dhö; kö me -nu 'ö 'wo pë 'dhö -na -wo kë =ne me 'ö pë 'wo- dhö bhë 'ö 'yaa -an -go -an 'dhö; ³¹ kö me -nu 'ö 'kpongtaapë -sseebo 'dhö -an -go, -wo kë =ne me -nu 'ö 'yaa -an -go -an 'dhö; bhii 'kpongtaadhe 'ö 'ka- -ga -na bhë, yaa 'dhö =glo =duö gbo.

³² A- 'piö kö 'ka ka bo -dç pë -nu =zɔnng' -ta -sü 'ka. 'Ö tɔo me 'ö dhe 'yaa -go, pë 'ö- -wun 'dho -a -bha 'ö tɔo kwa Dëme -bha yuö. Pë 'ö- -zo 'dhö -a -dhë 'ö tɔo kö ö 'yi -yo 'kan -a 'dhii. ³³ Këe kö me 'ö dhe 'dhö -a -go bhë -yo 'kpongtaapë -nu 'piö bhii 'ö tɔo -ya 'piö kö ö -wun 'yi -yo 'kan ö bɔo -dhë. ³⁴ A -dç 'wun =ple =zɔnng' -ta -gen =ga 'ö bhë; -ko do bhë 'ö- 'ka 'ö dhe 'ö 'yaa gwaan 'iin 'nëdhezë 'ö yaa 'dho gwaan 'ö ö -zo -kaa' kwa Dëme -bha 'wun -nu 'piö -a 'ka; bhii -ya 'piö kö ö kë kwa Dëme -bha 'ka ö =zuö' 'gü -wun -nu waa- ö kë -ko -nu -an 'ple 'gü. Këe kö dhe 'ö gwaan -yo dɔ ö -de =zɔnng' -ta 'kpongtaapë -nu -wun 'ka; 'ö- 'piö kö ö 'yi -yo 'kan ö =goñ 'dhi.

³⁵ A- -blee ka -bha 'wunsë 'ka; n 'ka ka 'gbee- -ta bho; 'ö tɔo a- 'piö kö 'ka kë =ne -ko 'ö ka -ma kun -a 'ka -së 'ka bhë -a 'dhö, 'këe kö 'ka 'to -klu -sü 'ka 'fefedhö kwa Dëme -bha yuö kë -sü -bha.

³⁶ Kwa yö 'wun me 'ö -gban -zo -tën 'ko -dhë -me 'ö 'wo dho wo 'ko sü -be 'këe 'wo- pö zlöö wo 'ka 'dho wo 'ko sü bhë -a -bha; n -ma -zotadhe 'ö =ne: -Ya kë =ne 'në goñ -ya -dhë -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'ö =yaa- yö =ne 'ya- kë 'dhö kö 'ya pë yaa kë ö 'bha 'ka 'iin 'ö =yaa- yö 'zü =ne ö -ko yaa -mɔ -to 'dhö -sü -bha, 'ö- 'piö 'zü kö 'wo wo 'ko 'sü, kö 'yaa 'wun yaa 'ka; -wo wo 'ko 'sü =ne -ko 'ö- 'ka -an -dhë -së bhë -a 'dhö. ³⁷ Iin =ya kë =ne -ko do bhë -a 'dhö 'ö- -ya ö -de -zuö' 'gü 'gbönggböng =ne wo 'ka 'dho wo 'ko sü, 'ö =ya -dhë -ga -a 'gü 'ö dho -mɔ -a -bha, -a me bhë kö =yo -së. ³⁸ Kö 'kwa -dhë -ga -a 'piö -së 'ka me 'ö waa- ö =dhɔɔbhaadhe 'wo wo 'ko sü bhë, -ya -kë -së. 'Këe me 'ö dho zlöö 'ö waa- dhe 'ö waa wo 'ko 'sü gbo bhë, -ya -kë -së 'zü ('ö =zië' -a me -bleezë -ta).

³⁹ Dhe 'ö gwaan, -a -klu -sü -mü ö =goñ -bha 'tong 'ö =tun -a 'ka 'bhee- 'gü bhë -a 'ka; 'këe =ya kë =ne 'yaa -dhö gbo kö -potaasü -yo dhe 'ö =ya 'to =gean 'ka bhë -a -go kö -yaan gwaan 'kpo me 'waa gbe -go 'zü; 'këe kö -yo kë Klito -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka =zian'. ⁴⁰ -Yö 'dhö 'këe -yo -dho kë -a -go =zuögludhi -wun 'ka kö -yo 'to 'dhö zlöö. -Wo -kaanta 'ö bhë, -yo n -de -zuö' 'gü -wun 'ka 'këe kë- wo 'dhö bhë, -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -yo n 'gü 'püë- wo!

'Wun 'ö -gban -köpë 'wo sla- bho -a 'ka -a -bha

8 ¹ 'Wun me 'ö -gban -köpë 'wo sla- bhoë gbapë -nu -dhë -an -bha bhë, 'kwa yö -a -bha. -A pö 'ka- wo: 'Wundɔdhe -yo kwa 'saadhö kwa -go bhë, -yo 'wun gia- 'ka. 'Këe 'wundɔdhe 'ka- -ga -na bhë -yo me -kë -desüvame 'ka; 'ö -dhö -zë 'yo- -kë =zian' 'ö kwa -bha -zo -yo -Zlan -bha -sü

-yö -da 'dhiö. 2 -Yö kë ka 'yaan =ne me 'ö- pö -na ö -de -dhë =ne 'wundödhe -yö ö -go bhë kö 'wundödhe 'yaa- -go =ne -kç 'ö dho -a dçä bhë -a 'dhö.

3 'Kee me 'ö -Zlan -dho 'dho -a -bha bhë, -Zlan -ya -me -ga =ne me öö -bha 'ka -a 'dhö.

4 -Dhee' bhë 'ö tcc: -Köpë 'wo sla- bhoë bhë, -wo -mçä 'wo- -bhö -a? 'Kee kë- wo 'dhö bhë kwa- -dçä' =ne pë 'ö dho kë gbapë -yö -a -bha -pë 'ka 'kpongtaa zö 'yaa 'dhö; 'ö 'kwa- dçä 'pö =ne -Zlan -yö 'dhö do. 5 'Kö -kë =ne me -nu -wa -pö -zlan -nu -wo -dhö -va 'kpongtaa waa- dhang- 'gü -dhe -nu -an -bha, 'wun 'ö -dee 'dhö 'wun gia- 'ka, 'ö -an dëme -nu 'dhö -dhö 'pö, 6 kwa -bha 'kwa- do 'ö tcc -Zlan -yö do kwa Dë 'ka. Yö =ne 'ö pë 'saadhö 'ple -da; 'ö 'kwa -tosiadhe -kë -a -bha kë 'ka. Kwa -bha 'ka 'pö, kwa Dëme -yö do Yesu Klito 'ka. Yö =ne 'ö -kë 'ö pë 'saadhö 'wo -kë -dhö 'ö kwa -de 'pö 'kwa -tosiadhe -kë.

7 'Kee kë- wo 'dhö bhë 'wun bhë -a -bha -kë 'wun gia- 'ka -sü bhë, me 'ple 'waa- dç; yö =ga me 'bhaa -nu 'wo -dhö 'ö gbapë -bha -kë me -go -sü -ya 'to -an kë -kç 'ka bhë 'ö -köpë 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë 'wo- -bhö -na zlöö =ne pë 'wo- pö 'kpa -an -mç -a 'gü -sü -mü bhë -a 'dhö bhë. Bhii -ya kë 'dhö 'ö -an -zuö' -yö to zlöö. 8 Yö =ga 'pö 'sa, 'ö 'yaa -bhöpë 'ö dho kwa -yççn -Zlan -bha -a 'ka bhë, bhii -ya kë =ne 'kwaa -a -bhö, -a -bha 'pë 'yaa kwa -bha; 'iin 'kwa- -bhö 'pö, 'kwaa pë gbe yö -a 'gbloo 'piö.

9 'Kö -ka ka -zo kë ka 'wun kë -kç -nu 'piö -potaasü 'ö ka -go bhë -a 'ka, -kun -kë ö me -nu -wo to ka 'piö 'ö 'wo -da wç -kç yaa kë -sü 'gü -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha -kë 'tee -sü -wun 'gü. 10 Me 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö 'tee, -ya -kpën bhi 'ö 'wundödhe 'dhö ü -go bhë ü -bha kwiga -gba -a 'gü -kç 'gü, -a -faan' 'ka 'dho më kö -yö -köpë -nu 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë -yaan -a -bhö -a? 11 -Ya kë 'pö, dheglu -me 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö 'tee 'ö Klito -yö ga -a -wun 'gü bhë kö ü 'ka- -püö ü -bha 'wundödhe -kwaa' =a? 12 -Ya kë =ne dhegluzë 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dho 'tee bhë, 'bha- kë 'dhö kö 'bha pë yaa kë -a 'ka -a -zuö' 'gü kö 'bha -sççn yaa kë Klito gia- 'ka. 13 -Ya kë 'dhö, 'kö -kë =ne n -ma pë 'ö 'wo sla- bho -a 'ka bhë -a -bhö -sü -yö n dheglu -püö -gen 'ka, kö n 'ka dho -a -bhö gbo.

**Pë 'ö dç Yesu -bha bçme -nu -tian' 'ö Pçlö yaa- sü
waa- pë -nu 'ö -an -dua' 'dhö -mü kö -waan kë**

9 1 Ma 'ka n -ga -na -ne Yesu -bha bçme -mü n 'ka; kö -potaasü -yö n -go. A -kpën kwa Dëme Yesu -bha; yuö 'a- -kë kwa Dëme -dhë bhë, ka =ne 'ka tcc -a -yö -a -bha -pë. 2 'Kö -kë =ne me 'bhaa -nu 'waa n 'sü =ne Yesu -bha bçme 'dhö, ka -zë, -yö n 'gü =ne ka -dho n dçä. -A -de ka -bha -kë Dëme 'gü -sü bhë -ya -zçñ =ne a -bha bçme 'ka.

3 -Ka -dhe -ga 'dhe! -A 'bhaa -nu -ya kë, -kç 'a n -de -ta -kç' -na -a 'ka -nu wo, n -tççkëme -nu -go bhë 'ö =ne: 4 Yuö 'a- kë -na -ne bhë pë 'ö n -dua'

'ka, -bhöpë -nu waa- müpë -nu 'ka 'yaa 'dhö a? 5 N -dua' 'yaa -mü kö 'a dhe 'sü kwa dhegluzë -nu ziën 'a- kö n bcc 'ka, 'iin kö 'a- kpa n -ma 'ta 'bhaa -nu 'gü -ne -kø 'ö Yesu -bha bccc me 'wo to -a 'dhö -ne, kwa Dëme dhegluzë -nu waa- Piee -nu 'wo- kö -na -a 'ka bhë -a 'dhö a? 6 'Iin kö - wo 'dhö bhë -ne yië- Baanabasö yi -de 'sloo -ne 'yi dho yuö kö 'yiën- yi -bha -tosiadhe -kö -a -ta -pë yö -a 'gü kö me gbe -yaan 'kun -nu yi -dhë -sü 'ka a? 7 'Ka- ma do -ne 'dhasi -yö -dho ö -bha 'se -glu gɔn -dhia ö -de -go -naç 'ka a? 'Iin dö 'ö dho 'ö 'lü ta 'ö 'yaa- bhe -bhö -ee? 'Iin dö 'ö -tuë -to 'ö 'yaa- 'yɔn 'yi dan -en?

⁸ Kö -kun 'ö -kö ka -zo 'piö -ne mebheedhe 'ta 'sü -kø 'ö 'a- 'bhaa -nu sü 'wun -zuan' 'ka yö -mū; 'ö tcc Moizö -bha tɔng -ya -bleeë -ne -kø bhë -a 'dhö 'pö. 9 Tɔng 'sëedhe bhë -yö -been' -sü 'ka -a 'gü -ne: Kö -kun 'ü -piö 'klang yö -du 'ö 'bleeë -ga zɔn -na bhë -a 'dhi -bha! Kë 'ö- wo 'dhö bhë dɔ 'pö 'ö -Zlan 'dhoë- woë- -du -nu -zɔnnig' -ta bhë -ee? 10 -Abi! Kwa -wun -ne 'ö 'wun bhë 'ö- -bleeë -a -wun 'gü -zian'. Kee -yö 'wun gia- 'ka; bhii 'ö tcc me 'ö -dhë -ya -na -yö -dho -a -pë kan, 'ö me 'ö -bluu- -kpa -ma -na 'ö dho ö -bha ga yö 'pö. 11 'Wun 'ö -gban -Zlan -bha, -a ta kun 'yi- wo ka 'gü bhë -a? -Ya kö 'pö kö ka -go -pë -nu 'wo bhë yi -dhë sü 'gbee- -ta 'ka a? 12 Më me -nu 'ö 'wo to, kö 'ö- wo -na -an -dua' 'ka 'ö 'ka- kö -na -an -dhë bhë, kö yi 'dhe, yi 'më 'ö yi -bha 'yaa ziö -an -bha -ta bhë ee?

Kee kö kö -wo 'dhö bhë, pë 'ö yi -dua' 'ka bhë, yië -a gbe -dhe; pë 'yi- -kö -zian' 'ö tcc 'to 'yi- wo 'dhö -yö kö 'dhö kö 'wuntaçsö 'ö -gban Klito -bha bhë, -kun -kö 'ö -kuënnupë dho kö -dhö (-yaan 'to zlöö). 13 -Yö kö ka 'yaan -ne me -nu 'wo yuö kö -na -Zlan -gɔ köö bhë, -bhöpë 'ö mü bhë -ne 'wo- nu -an -dhë, 'iin me -nu 'wo sla- bho -na bhë sla- -bho -a 'ka -pë bhë -an -bha -yö -kö -dhö. 14 -Kö do bhë -a 'ka kwa Dëme -ya -bleeë 'ö -pö me -nu 'wo 'wuntaçsö -bleeë' -na bhë, kö -wo -tosiadhe kö -a 'gü -pë -ta.

15 'Kee yö -ga 'ö pë -nu bhë, 'ö n 'ka- gbe -dhe; 'iin yaa kö 'pö -ne 'sëedhe 'a- bɔ -na -ne, a- -bɔ kö 'kaan- -a 'gü -pë kö 'dhö yö kun; 'kö -kö -ne a -dho ga, kö ga 'a dho -a wo n -ma 'wuntaçsö -bleeë' -sü 'gü, 'kee n 'ka dho pë gbe -dhe. N -ma -kö 'gɔugɔ -sü 'ö bhë, me gbe 'ka dho -a bho n -ma. 16 'Ö kö -wo 'dhö bhë, n -ma 'wuntaçsö -bleeë' -sü bhë n 'ka 'dho n -de sü -va -a -wun 'gü. Pë 'ö n -dua' 'ka, 'a dho -a kö yö -mū. -A 'ke n 'ka- -bleeë', 'wun 'gbee- -yö -dho kö n 'ka. 17 -Ya kö -be -ne ma gia- 'a- pö a -dho kö 'wuntaçsö -bleeë' -me 'ka, kö a -dho -ya n -saan' =wuëñ'. 'Kee yaa kö 'dhö gɔ 'sa. Yö -ga 'ö -kö n -dua' 'ka bhë; kö pë 'ö n -dua' 'ka kö 'aan- kö bhë -ne 'a- kö -na 'kpaan 'ka bhë. 18 -Ya kö 'dhö n -saan' -yö -dho kö -më 'ka ε? 'Ö tcc -kpe 'ö n -ta 'ö 'a 'wuntaçsö -wun -bleeë' -na -a 'ka 'kpaan 'ka ö pë 'ö n -dua' 'ka 'ö 'maa- -dhe bhë.

¹⁹ Ka- -yö bhë -a, -potaasi -yö n -go, bhii me gbe -bha 'pë 'yaa n -ma. 'Kee a n -de kö me 'ple -bha -nua 'ka, me -nu -waan nu -va n 'piö 'wuntaçsö 'gbloo 'piö. 20 -Ya kö -ne a yuö kö -na Zuifö -nu ziën, n wo -kø -yö -kö -ne

-an -bha 'dhö, 'këe kö kë- wo 'dhö bhë -wo me -nu 'wo wo -gö dho sia- Moizö -bha tɔng -dhë bhë, 'ö 'maa -an -me 'ka, 'këe a- -kë 'dhö kö -waan 'we 'wuntaɔsë -wun -bha -va 'ka. 21-Kö do bhë 'a- -kaa' 'pö me -nu 'ö 'waa Moizö -bha tɔng dɔ bhë -an ziën; a- 'slë -mee kö 'yi yi 'ko -wo 'gü 'ma. 'Këe kë- wo 'dhö bhë, -naa -yö -dhö -a me 'ö -gban tɔng -bha bhë -a -bha, bhii a -klu -sü 'ka Klito -bha tɔng -bha; -yö kë 'dhö kö -waan 'we 'wuntaɔsë -wun -bha. Yaa kë =ne pë 'wo- -pö 'maa -Zlan -bha tɔng -bhlë -ya n -ma -go -dho sia- Klito -bha tɔng -dhë -sü -wun 'gü bhë yö -mü. 22 Me -nu 'wo 'tëëtë -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü bhë 'ma kë -an ziën, a pë -nu -kë -an -bha -naa -bha kö -waan 'we 'wuntaɔsë -wun -bha. -Kö bhë =ne 'a n -de -kaa' -dhe 'saadhö 'gü, kö -kɔ 'wo- -bha, 'ma n -de kë =ne -an 'dhö kö -an me 'bhaa -nu -waan 'we 'wuntaɔsë -wun -bha. 23 'Wun -nu 'wo bhë a- 'ple -kë 'wuntaɔsë -wun 'gü, -yö kë 'pö kö -a 'gü -pë -së -nu 'wo -dhö bhë n -ma -yö kë -dhö.

24 (-A -tei' -yö -kë =ne 'wun 'ö -gban -bla 'sü -sü -bha bhë -a 'dhö.) -Yö ka 'yaan =ne -blasüme -nu 'saadhö -an 'ple -wo -lo -bla -bha 'töüdhö wo 'kuë; 'këe =ya kë 'dhö 'ö me do -yö -kë -an -gɔtaame 'ka 'ö 'wo- 'kian nu. Kö -bla bhë -a 'sü -kɔ 'ka dho -a süë kö -waan ka -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü 'kian nuë bhë -a kaa. 25 Me -nu 'wo bhɔme -nu 'ka bhë =wa 'dho bhɔ -sü 'ö 'dhö -a -daan' -dhia, me 'ö -dhö -yö -dhio -dɔ ö -de -ta 'ö ö -de 'gbee- -ta bho -yö kë 'dhö kö -yö -to -a 'gbee- 'ka 'gö -gblaa' yö; 'këe kö pë 'ö 'dhö bhë 'sa 'gö -gblaa' 'ö bhë -glɔɔcpë 'yaa -mü. Kwa -zë, kwa kwa -bha -kë, -yö kë 'dhö kö 'gö -gblaa' 'ö -glɔɔsü bhë -yaan kë kwa -go. 26 -A -wun 'gü, ma -bla 'sü -sü 'gü, n 'yan -yö 'wun -go 'dhodhe -bha. N kë -kɔ -yö -kë =ne -kɔ kpö -zuö -me 'ö 'yaa -kɔ kpö -zuö piöng 'piö 'kpaan -a 'dhö. 27 Kë- wo 'dhö bhë, a n -de bun 'gbee- -ta -bho, 'ö 'a n =zuö' -we -a -bha -wun -nu -kë; -yö kë 'dhö kö ma 'ö 'a 'wuntaɔsë -blee me -nu -dhë bhë, -kun 'a dho kë bo -me 'ka -an ziën.

'Wun 'ö -gban gbapë -nu -bha -kë ya -sü -bha

10 1 N dhegluzë -nu, a- 'piö kö kwa 'bhëma -nu 'ö waa- Moizö -nu 'wo 'ta sü wo 'kuë 'kpa bhë, pë 'ö -kë -an 'ka bhë, 'a ka -zo -yö -büö -a 'ka. -Dhe 'wo- -bha 'töüdhö, 'duu kpö -yö -an -ta -kpa, 'ö -an 'ple -wo 'yoo nueazë -kan. 2 -An -bha -kpa Moizö -bha -sü 'gü, 'ö 'wo 'yoo -kan bhë -yö -më yiö -sü 'ka 'ö 'wo- wo 'duu kpö waa- 'yoo -an 'gü =ne -wo -mɔ -a 'gü do =ne Moizö =ne 'wo dho to -a 'piö. 3-4 -Bhöpë 'ö -Zlan -ya bɔ -an -dhë bhë wo 'ple -wa -bhö, 'ö 'yi 'ö -nu -an -dhë bhë 'ö wo 'ple 'wo- mü. 'Yi bhë -yö -go -guö gboöng 'gü. -Guö gboöng 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ Klito 'ö -kë -an 'piö. 5 -Wo -kaa' 'dhö 'këe -an 'ple -wun 'yi yaa 'kan -Zlan 'dhi. Pë -de ö -kë 'ö -an -dhë =va -dhë -wo ga 'yénng =taa 'ö bhë.

6 Ka -yö bhë =a! 'Wun -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -kë 'dhö kwa -bha 'wun -zuan' -nu 'ka, -yö kë 'pö -kun -kë kwa -dho 'wun yaa -nu kuënnu kwa -zuö 'piö 'kwaan- kaa =ne -an 'dhö. 7 Kö =kun 'ka ka -de nu gbapë -nu gba

-sü -dhë =ne -kɔ 'ö -an me 'bhaa -nu -wa -kaa' -an ziën bhë -a 'dhö; yö =ga 'ö -wun 'gü 'ö pë 'ö =been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö- pö: 'Següme -nu -wo -yaannu, 'wo pë -bhö ö 'wo müpë -nu mü. -Dhe 'wo yën, 'wo -luu 'wo -ya 'tan kë -sü -bha. 8 Kwa 'ka 'dho kwa -de nu me -go -bho zian- -pë kë -sü 'ö dhe waa- gcoo- -an -bha =scoo kë -sü 'ka bhë -a -dhë =ne -kɔ 'ö -an me 'bhaa -nu -wa -kaa' bhë -a 'dhö. Yö =ga 'ö -an me -lü -vuu 'gcoo- -ple ö ga -yaaga 'wo ga -dhëkpacyi do 'ka bhë. 9 Kwa 'ka 'dho kwa Dëme 'gü dan =ne -kɔ 'ö -an me 'bhaa -nu -wa -kaa' ö 'wo ga =mee -bha -an 'kun 'ö- wo bhë -a -kwaa' bhë -a 'dhö. 10 -Kun -kë 'ka -Zlan -wun yaa =blee =ne -kɔ 'ö -an me 'bhaa -nu -wa -kaa' ö -Zlan -bha bëme -yö -an 'gü =siö -a 'ka bhë -a 'dhö.

11 'Wun -nu 'wo bhë -wo -kë -an 'ka 'dho 'ö -ya -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'dhö kö -yaan kë kwa -bha 'wun -zuan' 'ka. Bhii 'kpongtaadhe 'dhiötöyi -ya yö =klöö. 12 -A -wun 'gü, me 'ö dɔ -sü 'ka ö -gen -ta, -yö ö -zo kë ö -de 'piö kö -kun 'ö dho -püö. 13 'Güdandhe -nu 'ka bɔ -an 'gü bhë -an 'ple -wo me 'bhee- -tian'; ö tɔ -Zlan 'ö -to -wo -ta -me 'ka ö -bha pë -nu ö -an 'tɔ go bhë -a -ta bhë, yaa 'dho ö -kwaa' 'güdandhe ö -ziö kwa -faan' -ta -a -zü kö -yö nu kwa -ta. Yi 'ö 'güdandhe dho nu -a 'ka bhë, -yö -dho -faan' nu kwa -dhë kö 'kwaan- -a bun, 'kwaan- to -a -ta 'gbee- 'ka.

14 -A -wun 'gü, n 'bhame -nu, -ka ka -zo kë ka -de 'piö 'wun 'ö -gban gbapë -nu -bha -an 'gü; -ka 'kan -a -bha! 15 -Yö n 'gü =ne ka -zuö' -yö -bɔ 'wun 'gü, 'ö 'ka dho -mɔ -a -bha kö 'wun -nu 'wo bhë 'ka -dhe -ga -a 'piö 'dengdhö, 'ka -yö 'ko 'dhiötöyi. 16 'Dhuë- -drcoo -kɔ ö -ya kë 'kwa -Zlan zuö pö -na -a -wun 'gü bhë ka gia- -kaa -ga bhë 'dhe! -Ya kë =ne kwa- mü -na, pë 'kwa- pö 'ö tɔ 'kwa -kë do Klito fei 'ö -lo kwa -wun 'gü bhë -a 'gü, 'iin -bluu'- 'kwa- -glu -na kwa 'kuë 'kwa- -bhö -na bhë ö tɔ kwa -dho 'kuë- -sü -mü do Klito bun 'gü. 17 'Kö -kë =ne kwa -plëëzë, -bluu'- bhë -yö do; kwa -dho kwa 'kou bun do 'gü bhii kwa -dho kwa 'kuë -ö -bluu'- bhe do bhë 'kwa- -bhö.

18 Ka gia-, -ka Izlaelö 'në -nu -ga bhë! Pë -ya kë 'wo sla- bhoë bhë, me 'wo -bhö -na bhë, -an -dho 'kuë- -sü -mü do -Zlan -bha 'ka. 19 Kö =kun 'ö -kë ka -zuö' 'piö =ne pë 'a- pö bhë ö tɔ kö gbapë -nu 'iin pë -nu 'ö me -nu 'waa -Zlan -bha 'ka, 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë kö -an -bhlë -yö -dhö. 20 'Yaa -mü. Pë 'a- pö =zian' ö tɔ pë 'ö me -nu 'waa -Zlan dɔ, 'wo sla- bho -na 'ka bhë, -zuu yaa -nu =ne 'wo -kë -an -dhë, waa- kë -Zlan -dhë; 'kees kö 'maa- 'piö 'sa kö 'ka kë 'kou do -zuu yaa -nu gba -sü 'gü. 21 Yaa 'dhö kë -së kö 'ka kwa Dëme -bha -drcoo mü kö 'ka 'go mü 'ka 'dho -zuu yaa -nu -bha mü -dhia 'pö; 'iin 'yaa -së kö kaa- kwa Dëme -nu 'ka pë -bhö ka 'kuë- kö 'ka 'go mü, kaa- -zuu yaa -nu 'ka -ya -bhöpë do -taa 'zü. 22 Kö =kun 'ka kwa Dëme =woo' =mee 'ö -da -druei 'gü. -A -ga 'ka- wo bhë ka 'gü -yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a -ta -a?

'Wun 'ö -gban -Zlan 'tɔ bhɔ -sü 'ö 'wun 'saadhö 'gü

23 -Ya kë -wa -pö: «Kwa -mɔ pë 'saadhö 'ple kë -sü -bha.» -Yö 'dhö 'püë- wo 'kees pë 'ple kë -sü 'yaa -së. Kwa -mɔ -a -bha 'kwa pë 'saadhö 'ple -kë

'kεε -a 'ple kë -sü 'yaa -së kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gbloo 'piö.

²⁴-Kun -kë 'ö me gbe -yö ö -de -truën =mee; 'kεε -yö kë me gbe -bha 'ka, -ya =mee'.

25-Potaasü -yö ka -gɔ kö -köpë -nu 'wo- 'dhɔɔ dɔ -na 'dhɔɔkuëdhö bhë 'ka- 'dhɔ 'ka- -bhö; -kun -kë 'ka- 'godhe -nu, -a zë -kɔ -nu, -an gbe =mee ka =zuö' 'gü, kö 'kaan- -tun -a -bhö -na. 26 Bhii pë 'ö -bœen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: 'Kpongtaadhe waa- ö -ta -pë 'ple -wo kwa Dëme -bha 'ka.

27-Ya kë =ne me 'ö 'yaa Klito -wun -dhe 'wun gia- -ya ka -dhe -bhöpë 'ka, 'ö 'ka 'we -a -bha, pë 'saadhö 'ö- nu ka -dhë -bhöpë 'ka, -kaa -bhö; kö =kun 'ka =dhee' gbe kpɔ ka =zuö' -to zlöö -wun 'ka. 28 'Kεε -ya kë =ne -yaa -pö ka -dhë: «Wü 'ö =ne -yö pë 'wo sla- bho -a 'ka -a 'ka», kö -a me bhë kö =kun 'ka- -bhö me 'ö 'wun -blee bhë -a -wun 'gü, kö =kun 'ö- =zuö' dho to zlöö. 29 N 'kaa- pö ka -bha =zuö' -to zlöö -wun -bha, 'kεε me 'ö bhë -a -bha. =Dheekpödhe -dho kë -mü =ne: -Më -kë 'ö n -ma -po -taa' -wun 'ö 'a dho -a kë 'ö sü me gbe -bha =zuö' -to zlöö -wun -bha -ee? 30 'Ö -ya kë 'zü =ne pë 'a dho -a -bhö, 'ma -Zlan zuö pö -a -ta, me 'kpaan gbe -dho dɔ -dhë kö -yaan n -wun yaa -blee' -a -wun 'gü ii?

31 Pë dho kë 'ö tɔɔ ka pë -bhö oo, ka müpë -mü oo, pë 'oo pë 'ka dho -a kë, -a 'ple -yö kë -Zlan 'tɔ -bhɔ -a 'gü -pë 'ka. 32-Kun -kë ka -bha -tosiadhe kë -kɔ -yö -kë me 'wo Zuifö 'ka, -a me -nu 'waa Zuifö 'ka waa- me 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka 'wo bhë 'ö -kë -an -gɔ =ne 'lü -kpëü 'ö -ziö -an -gɔ zian- -a 'dhö 'ö 'wo -kpën -a -bha. 33-Kaa kë =ne n 'dhö bhii a n -de 'gbee- -ta -bho kö n këpë -yö kë me -nu 'saadhö -an -dhë -së. 'Maa n -de -bha pë =mee'; 'kεε me 'ple -bha pë, -yö kë 'dhö kö -an 'ple -wo dha.

11 ¹-Ka ziö n 'wun kë -kɔ 'piö =ne -kɔ ma -de gia- 'a- 'ka Klito 'piö bhë -a 'dhö.

Wɔ -kɔ -së 'ö me -nu -nu dhoë- wo -bho 'kuë- këdhe -nu 'gü

²N =zuögludhi -sü -mü 'ö tɔɔ ka -zlö 'yaa trö n 'ka 'wun 'saadhö waa- 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -kɔ 'a ka -daan -a 'ka 'ö 'ka- wo -na bhë -a -wun 'gü giagiawo. ³'Kεε kë- wo 'dhö bhë 'wun do 'bhaa -yö -dhö 'ö 'a- 'piö kö -yö kë ka 'yaan; 'ö tɔɔ: Klito -yö gɔɔn- 'ö -dhö -a -kɔɔnme 'ka; gɔɔn- 'ö -dhö, 'ö ö bɔɔ -kɔɔnme 'ka; 'ö -Zlan -yö -kë Klito -kɔɔnme 'ka. ⁴-Ya kë =ne -bho 'kuë- kë -sü 'gü, gɔɔn- -ya -kpla 'to ö tuö -ya -Zlan 'dhi -wo pö -a 'ka 'iin =ya -bhea' -a 'ka, kö -ya Klito -bhlë -siö. ⁵-Kɔ do bhë =ne dhebɔ -gɔ -ta 'yaa -kpa -sü 'ka, kö -a -gɔ -yö 'to 'pö -yö -Zlan 'dhi -wo pö 'iin kö yö -bhea' - -a 'ka -Zlan -bha -bhɔkuëkö 'gü, kö -ya ö =gɔn -bhlë -siö. Bhii kö -ya kë =ne dhebɔ 'wo - -gɔ bho -a 'dhö. ⁶'Ö dhebɔ me 'ö 'yaa- 'piö kö -yö ö -gɔ -ta -kpa, kö -yö -së kö -wa -bha wun bho. 'Kεε kö kë- wo 'dhö 'pö bhë 'sa, lë- -wun -mü dhebɔ -bha 'ka kö -wa -bha wun bho 'iin kö -a -gɔ -yö -lo. Kö -dhe 'ö 'pö, -yö ö -gɔ -ta -kpa. ⁷-A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ gɔɔn- -ne 'ö -Zlan 'bin 'ka; yö =ne 'ö- -bha 'tɔbhɔdhe 'bhü 'dhö -a 'gü. 'Yö dhebɔ -zë, 'yö gɔɔn- -bha

'tɔbhɔdhe -yö -kë -a 'gü. 8'Ö tɔɔ dhebɔ =ne 'ö go gɔɔn- 'gü; gɔɔn- kun 'ö go dhebɔ 'gü. 9Yö do bhë 'zü, gɔɔn- yaa -da dhebɔ -dhë; dhebɔ -zë =ne 'ö -da gɔɔn- -dhë. 10-A -wun 'gü =ne 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu wö 'dhiö, 'ö dhebɔ dho ö -gɔ -ta kpa kö -yaan -zɔn =ne -yö ö -gɔ -dho sia- ö -gɔn -dhë. 11'Kee kë- wo 'dhö bhë, -ya kë kwa Dëme Yesu Klito -bha zian -ta dhebɔ 'yaa 'dhö kö gɔɔn- 'yaa 'dhö -de -ta 'iin gɔɔn- -de 'pö 'yaa 'dhö kö dhebɔ 'yaa 'dhö -de -ta. 12'Ö tɔɔ -kɔ do 'ö -Zlan -yö dhebɔ sü -a 'ka gɔɔn- 'gü 'ö -kaa' bhë, 'yö dhebɔ -de 'pö 'ö gɔɔn- kpɔ -a 'ka. Ka- -yö bhë =a! 'Wun bhë -a 'ple -go -Zlan 'gü.

13Ka gia-, ka -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'dhe! -A -ga 'ka- wo bhë, -yö -së kö dhebɔ -yö ö -gɔ 'to 'kpaan -bhc 'kuë- -nu 'gü kö -yö -bheal- -a? 14'Kö -kë =ne -dewo poo 'kpongtaa wɔ 'gü, -yö lë- -wun 'ka kö gɔɔn- -bha wun -yö 'to =gbiin, 15'kee kö -yö dhebɔ -zë -bha -bhlë -wun 'ka; 'ö tɔɔ -Zlan -yö dhebɔ -bha wun -kë =gbiin 'ka 'dhö kö -yaan kë -a -gɔ -ta kpa -pë 'ka. 16=EE, kö 'wun bhë -a -bho 'piö -me -ya kë -dhö, kö -ya bho 'piö; 'kee pë 'a me -nu -daan' -na -a 'ka 'ö bhë; 'ö - 'ka 'dhö 'pö -Zlan -bha me -nu me 'wo -ya -sü 'ka -de -ta bhë -an ziën.

**'Wun 'ö -gban -kɔ -da 'ko 'piö -bhöpë waa- -a me 'ö -gban kwa Dëme -bha
-bhöpë 'slööslö -an -bha**

(Matiö 26.26-29; Maakö 14.22-25; Lukö 22.15-20)

17'Wun me 'a yö -a -bha zlöö =ne, ka zuö pö -dhe gbe 'yaa- -bha, bhii 'ö tɔɔ ka -bha -dho 'ko -bhaa -sü bhë, 'yaa ka 'dho 'dhiö; ka 'to =ne 'ö -wo zlöö -zian'. 18-Bleezé 'ka, =waa- pö n -dhë 'saadhö =ne 'ka 'dho ka 'ko -bhaa, 'gügludhe -yö -da ka ziën. -A me 'kö bhë a- -tei' -dɔ =ne -yö -mɔ -a -bha -yö kë 'dhö. 19'Ma -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, 'gügludhe -yö -da ka ziën -yö kë 'dhö kö me -nu 'ö -an kë -kɔ -nu 'dhö -së giagjawo bhë kö 'kwaan- -an do. 20=Ya kë =ne 'ka bhɔ ka 'ko -bhaa kö 'kaan- pë -bhö, pë 'ka- kë -na bhë, 'yaa kwa Dëme -bha -bhöpë 'sü -sü 'ka; 21'Ö tɔɔ -bhöpë -ya bhɔ, me 'ö -dhö 'siö 'ö kpa -a -ta ö -de -kpapë -bhö -wun 'gü. -Ya kë 'dhö zlöö kö me -nu 'ö pë 'yaa -an -gɔ bhë kö =wa 'to din 'ka, 'kee kö me -nu 'wo 'dhiö bhë -wo -bhöpë -nu -bhö -na -ziögüsüzé 'ka. 22-Yö -dho kë 'dhö -bezë kö me 'ö -dhö -yö -dho to ö -de -gɔ kɔɔ -yaan pë -bhö, -yaan müpë mü. Kë- wo bhë -Zlan -bha me -nu -san 'pö ka -bha bhë =ee 'iin ka- kë kö lë- -yaan 'kpɔ me -nu 'ö pë gbe 'yaa -an -gɔ bhë -an -ta -ee? -Më 'pö 'ka- 'piö kö 'a- pö bhë =e? -Yö -kë ka -zo 'piö -be =ne a -dho ka zuö pö =a! -Abi', n 'ka 'dho ka zuö gbe pö.

23Bhii 'ö tɔɔ kwa Dëme -yö me -daan' -wo dɔ n kwee kö 'aan- ka -daan'- -a 'ka =ne: Gbeng -yi 'wo kwa Dëme Yesu kun -a 'ka bhë, -yö -bluu'- -sü; 24'ö =dhe 'ö =ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö - 'klu -kan 'ö -pö: «Pë =ne 'ö tɔɔ n bun; -yö ka -bha 'ka. -Kaa kë =ne -kɔ bhë -a 'dhö, -zo -büö n 'ka -pë 'ka.» 25-Kɔ do bhë 'ö -drɔɔn -kɔɔ do -sü -a 'ka kö -wa yén pë -bhö -sü -bha, 'ö- pö: «-Drɔɔn -kɔɔ 'ö =ne 'ö tɔɔ n fei 'ö -Zlan -bha dhidhe -wun -dëü 'ka ka -nu ka

ziën. -Ya kë =ne ka- mü -na, ka -zo -büö n -wun 'ka!» 26'Ö tɔɔ kö -yö 'dho -yö yöë kwa Dëme -bha nu -yi -bha, ka =bluu'- -bhö -na, 'iin ka -drɔɔn mü -na =ne -kɔ bhë -a 'dhö, -a -bha ga -sü bhë, kö ka -a -wun =blee' -na.

27-A -wun 'gü, me -ya kwa Dëme -bha -bluu'- waa- -a -bha -drɔɔn bhë -yaa- 'sü -kɔ 'bhaa 'gü, kö -ya =scɔɔn yaa -wun -za -lo ö -de tuö kwa Dëme bun waa- -a fei buëndhö. 28 Kö me 'ö -dhö 'ö dho -bluu'- waa- -drɔɔn bhë -an sü, -yö ö -de -ga -së 'ka! 29 Bhii me -ya -bluu'- waa- -drɔɔn bhë -a 'sü 'keε kö -a -zɔn kwa Dëme bun 'ka -sü 'ö bhë yaa- -bhlë -ya, kö -ya za -lo ö -de tuö. 30-A -wun 'gü =ne 'ö ka ziën 'ö 'yua -ya me -plëëzë -nu kë 'tëëtë, 'ö me 'bhaa -nu =wa ga bhë. 31'Kee kë- wo bhë, kwa kwa -de 'piö -ga -bezé, kwa -dho dha -Zlan -bha za -bha -lo kwa tuö -sü -go. 32'Kee kë- wo 'dhö bhë kwa Dëme 'yan -yö kwa kë -kɔ -nu -bha 'ö -ya kë 'ö kwa 'klo bhö -yö kë 'dhö kö -kun 'ö kwaa- 'kpongtaame -nu ö za dho -lo kwa tuö.

33-Dhe 'ö 'pö, n dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë: -Ya kë =ne 'ka nu ka 'ko -bhaa kö 'kaan- kwa Dëme -bha -bhöpë 'sü, -ka dɔ ka 'ko -nu -go. 34'Ö -ya kë =ne din -ya kë me 'bhaa -bha, kö -yö pë -bhö ö -go kɔɔ; -yö kë 'dhö -kun -kë 'ö ka -bha -nu 'ko -bhaa -sü 'gü, 'ka dho -Zlan wö -siö ka buëndhö. 'Wun me -nu 'wo to bhë, 'ma nu ka 'piö 'ma, kwa -dho -a yö 'ko 'dhiö.

'Wun 'ö -gban -Zuu 'slööslö -bha gbaɔ -nu -bha

12 1-Kwa =sië'- 'wun 'ö -gban -Zuu 'slööslö -bha gbaɔ -nu bhë -an 'piö 'sabla. N dhegluzë -nu, a- 'piö kö 'wun 'ö -gban 'wun bhë -a -bha -yö kë ka 'yaan. 2Ka gia- -yö ka 'yaan =ne =dhe 'ö -tun -be kö ka -tun me 'ö waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -an 'ka bhë, -zuu yaa -nu -wo kë ka 'gbee- -ta bho -dhia 'ö gbaté -nu 'ö 'waa 'we bhë 'ka -an -gba; 'keε kë- wo 'dhö bhë, -a 'slë gbe yaa kë ka -go. 3-A -wun 'gü, a- 'piö kö -yö kë ka 'yaan =ne: -A me gbe 'yaa -dhö kö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö 'dhiö 'sü -a 'ka, 'go mü kö -ya pö: «Dhangga -yö 'kpɔ Yesu 'ka!» 'iin me gbe 'yaa -dhö kö -ya pö Yesu tɔɔ ö Dëme, kö -Zuu 'slööslö 'yaa- 'gü.

4Gbaɔ -nu 'wo bhë -an -gwaa -yö -plëëzë. 'Kee kë- wo 'dhö bhë -Zuu 'slööslö do bhë =ne 'ö -an 'ple -wo go -a kwεε. 5Yuö kë -kɔ -plëëzë -yö -dhö, 'keε kwa Dëme do =ne 'wo- -kë -a -dhë. 6Yuö -kë -Zlan -dhë -sü bhë, -a kë -kɔ -gwaa -yö -va. 'Kee me 'ö -an kë -faan' -da me 'ple 'gü bhë, -yö 'dhö do -Zlan 'ka. 7-Zuu 'slööslö -yö me 'ö -dhö -a -bha yuö 'ö dho kë me 'ple -bha 'wunsë 'ka bhë -a -nu -a -dhë. 8'Ö tɔɔ -Zuu -yö me 'bhaa -bha -kë 'kpaakpadhe 'ka 'ö -gbaɔ -a -go, 'ö me 'bhaa -bha -yö -kë 'wundödhe 'ka 'keε kö -Zuu ö bhë -yö 'dhö do 'sa. 9-Zuu do gia- bhë 'zü =ne 'ö me gbaa -zo -yö -Zlan -bha -sü ('ö -ya kë me -go 'wo 'wun -nu kë -na -a 'ka bhë -a) 'ka; 'go mü 'zü 'ö me gbaa -kɔ -mɔ 'wuëñ- -sü 'ka kö -yaan 'yua -nu bho -a 'ka me -nu -bha. 10-Zuu -yö me 'bhaa -nu gbaa -na -kɔ -mɔ 'wuëñ- -sü 'ka kö -waan -dhidhaapë -nu kaa kö me 'bhaa -nu -bha -yö kë -na -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka; kö me 'bhaa -nu -bha -yö kë -na -Zuu 'ö go -Zlan 'piö waa- -zuu

yaa -an -bho 'kou kë -sü 'ka. Më 'bhaa -nu -bha -yö kë -na 'wun -nu -blee
-wo 'waa gbe 'ö 'waa- -daan' -a 'gü -sü 'ka, kö me 'bhaa -nu -bha -yö kë -na
-wo gbe 'ö 'dhö bhë -a 'dhiö -lo -sü 'ka. 11-Zuu do 'ö 'dhö bhë =ne 'ö pë -nu
'wo bhë 'ö -an 'ple -kë. Më 'ö -dhö gbaç -de -dhë -zë =ne 'yö- nu -a -dhë =ne
-kɔ 'ö -dhi -a 'ka -a -dhë -a 'dhö.

12 'Wun -nu bhë -wo 'dhö bhiï -kɔ do 'ö kwa bun 'dhoë- 'ka do 'ö kwa dɔ
-nu 'dhö kë -na 'ka -plëeëzë 'ka kwa bun -bha bhë =ne 'ö Klito -bha 'dhoë-
'ka. 13 Kwa 'saadhö, Zuifö -nu, me 'waa Zuifö 'ka, me 'wo 'gan 'gü, me 'waa
'gan 'gü -nu, 'kwa pa -Zuu 'slööslö bhë -a 'ka kö -yaan kwa kë bun do 'ka -a
-kwaal', 'ö -dhe 'kwa- -bha 'töüdhö 'ö -Zuu do 'ö bhë 'kwa- yö (=ne -kɔ 'ö me
'dhö 'yi mü -na -a 'ka 'ö- 'gu 'dhö dɔ -na bhë -a 'dhö).

14 Kwa bun 'ö 'ka- -ga -na bhë, -a dɔ -nu 'wo- -bha -wo -plëeëzë; yaa kë
=ne pë 'wo- pö -yö do yö -mü. 15-Ya kë =ne -gen =yaa- pö -be: «-Kɔ 'dhe
'yaa -mü n 'ka, kö 'maa bun -bha.» Kö pë 'ö dho -a kan bun -bha yö 'pö
bhë =ee? 16 'Ö 'tonëga -yaa- pö: «Yan kun n 'ka; =dhe 'ö 'pö, kö 'maa bun
-bha.» Kö pë 'pö bhë 'ö dho -a kan bun -bha bhë =ee? 17-Ya kë =ne bun -dhe
'saadhö =ya kë 'yan 'ka, kö -yö -dho 'wun ma ö -më 'ka ee? 'in -ya kë 'zü
=ne -a -dhe 'saadhö =ya kë 'tonë 'ka, kö -yö -dho pë 'tëë ma -kɔklë =e? 18 'Ö
tɔɔ dɔ me 'ö -dhö, -Zlan -ya -ya -a -yadhe -bha =ne -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -a -dhë
-a 'dhö. 19-Ya kë 'zü =ne dɔ do 'ö -dhö -be, kö bun 'ka 'dho kë -dhö. 20 'Kee
kë- wo 'dhö bhë bun -yö do 'ö- dɔ -nu 'wo -plëeëzë.

21-A me gbe yaa ziö ö 'bha -ta. -A -wun 'gü 'yan yaa -mɔ -a -bha -ya pö
=ne ö -mawun 'yaa bun -bha; 'iin -go yaa -mɔ -a -bha kö -ya pö -gen -nu
-dhë =ne ö -mawun 'yaa -gen -bha. 22-Ya 'go mü bun -gbaan me 'ö -faan'
'yaa- -go bhë, -a -bha këpë -nu -wo -dhö 'pö. 23 Dɔ -dhe me -nu 'ö -an -to
plaan -sü 'yaa -së bhë =ne 'ö 'kwa kwa -zo -kë -an 'piö -së 'ka 'ö -zië' -an
me -nu 'wo to -an -ta. -An me -nu 'ö -an -wun -bleeë' -dhe 'yaa -dhö bhë =ne
'ö 'kwa kwa -zo -kë -an 'piö -duö. 24 'Kee kö -an me -nu 'ö 'waa lë- -pë 'ka
bhë, 'ö 'kwaal sɔ -nu kë -an -bha. Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö bun -kë, kö -a
dɔ -nu me 'ö -an -zo -kë -an 'piö -sü -yö -an -ma kun -duö 'kee kö -an -bhlë
'yaa -dhö bhë -yö kë -a -bha. 25-Ya kë =ne -kɔ bhë -a 'dhö, 'gügludhe yaa
'dho -da dɔ -nu ziën bun 'gü. Pë 'wo dho -a kë 'ö tɔɔ, dɔ 'wo dho -a wo wo
'ko -nu -wun =zɔnnng' -ta. 26-Ya kë =ne bun -gbaan do -yö bɔ -na 'wun 'gbee-
'gü, -an me 'wo to -an 'ple -wo -kpa -a -bha 'wo bɔ -a 'gü. -A me do -bhlë
-ya 'kɔ, -an me -nu 'wo to -wo -kpa -a -bha 'wo 'gludhi -kë.

27 Ka 'saadhö, ka -dho 'kuë- -sü -yö Klito bun 'ka, 'ö me 'ö -dhö 'ö bun
bhë 'ö -a -gbaan do 'ka. 28-A -wun 'gü =ne 'ö -Zlan -bha me -nu ziën, 'ö
-Zlan -yö Yesu -bha bɔme -nu -ya -bleeëzë 'ka; 'yö 'ö 'dhiwopöme -nu -ya -ple
-naa 'ka, 'ö me -nu 'ö -an -ya -yaaga -naa 'ka, 'wo -kë me -daan' -me -nu
'ka. 'Ö -ya 'go mü zlöö, 'ö me -nu 'ö 'wo -dhidhaakëpë -nu gbaç yö, -a me
'wo me -nu -dhe bo gbaç yö, -nu me -dhë -me -nu, 'dhiö -sü me 'ka -me -nu
waa- me -nu 'wo 'wun -bleeë -wo gbe 'gü 'wo bhë 'töüdhö 'wo yö mü. 29 Më

-nu 'wo bhë -an 'ple 'waa Yesu -bha bɔmɛ -nu 'ka, 'waa -Zlan 'dhiwopöme -nu 'ka 'iin 'waa me -daan' -me -nu 'ka. -An 'ple waa -kɔ -mɔ 'wuën- -sü yö kö -waan -dhidhaapë -nu kë, ³⁰ 'iin kö -waan 'yuame -nu -dhe bo, 'iin kö -waan 'wun -nu -blee'- -wo gbe -nu 'gü, 'iin kö 'wun 'ö -blee'- -wo gbe 'gü bhë kö -waan -a 'dhiö -lo. ³¹ Yuö -nu 'wo -gban gbaɔ -nu 'ö -Zuu 'slöösłö -ya kë bhë -a -bha bhë, -an me -nu 'ö -an -wun 'dhö 'gbee-, -ka -ya -an =wuën', 'ka -an =mee'-!

Gbaɔ -nu 'wo bhë -wo -kë 'dhö 'keε -ka dɔ! A -dho pë do 'ö -wun 'dhö 'gbee- -a -wun -blee' ka -dhë.

'Wun 'ö -gban -dhɔ -bha

13 ¹ 'Kö -kë =ne -Zuu 'slöösłö -yö gbaɔ -kë n -dhë kö 'a 'wun -blee'- me 'bhee- waa- -Zlan -bha bɔmɛ -nu -an -wo 'gü, kö n 'ka -an -daan', 'ö me -nu 'wo to 'ö -an -dho 'yaa n kë, kö ma 'wun -nu -blee'- -sü -yö -ne =tang'- -wo 'kpaan 'iin 'zü =ne gɔnggɔng 'wo- -ma -na, -an 'we -wo 'kpaan 'dhö. ² A -dho -mɔ -a -bha kö 'a -Zlan 'dhi -wo pö, kö 'wundɔdhe 'saadhö -yö kë n -gɔ, kö 'wun -nu 'wo -bin -sü 'ka, -an -gen ma -sü -yö kë n -gɔ. A -dho -mɔ -a -bha kö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -ya kë me -gɔ 'wo -mɔ -a -bha -wa pö -tɔn -dhë -yö 'go ö pin =taa, 'ö -tɔn bhë 'ö -vin bhë, -a -zo -yö -Zlan -bha -sü =va bhë -yö kë n -gɔ; 'keε -ya kë =ne me -nu -dho 'yaa n 'gü, kö a pë 'kpaan 'ka. ³ 'Kö -kë -ne pë -nu 'wo n -gɔ, a- -glu 'feeme -nu 'ka, 'a dho -dewo 'a n -de do me -nu kwεe 'wo n -güö, kö me -nu -dho 'yaa n 'gü, kö n -yö -a -bha -pë gbe 'yaa -dhö.

⁴ Me 'ö -dhɔ 'dhö -a 'gü, -a -zuö' -yö -saa; -a 'glu =yö -sé; 'yaa -ya me 'kpaan gbe -bha pë -dhɔ 'ka; 'yaa ö -de -wun -blee'- 'dhi =va 'gü; 'yaa ö -de 'sü =va. ⁵ Me 'ö -dhɔ 'dhö -a 'gü, 'yaa lë- -pë gbe kë; 'yaa pë bɔ ö 'ka; 'yaa -naadhe kë, 'yaa me -wun -da ö -zuö' 'piö -pë kë. ⁶ Me 'kpaan gbe 'yaa pë yaa kë 'yaa kë -a -dhë -sé; pë 'yö ö -sé -kë -a =wuën' 'ö tɔɔ 'wun 'ö kpengdhö 'ö me -ya -kë -a 'yaan 'ka -zian!. ⁷ -Dhɔ -ya kë me 'gü, -ya -kë 'ö me bhë 'ö ö -zuö' kuënnu 'wun 'saadhö 'gü; -ya -kë 'ö -zo dɔ -sü waa -zuösaadhë -wo kë me -gɔ 'ö -ya kë 'wo wo -zo yö -Zlan -bha 'wun 'saadhö 'gü.

⁸ -Dhɔ bhë -yö -dho to 'dhö -toëpö 'ka. 'Kee -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ö bhë -a 'töng -yö -dhö 'ö -ya kë 'dhö =waa- -blee'- 'ö -'töng bhë -ya ziö kö -a -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö gbo. 'Wun -nu -blee'- -wo gbe 'gü -sü bhë -yö -dho yëñ, 'ö 'wundɔdhe -yö yëñ. ⁹ 'Ö tɔɔ 'töng 'ö 'kwa- 'gü -ne, kwa -Zlan 'dhi -wo pö -na, 'kwaa- -pö 'fefedhö, 'ö kwa -bha pë dɔ -sü 'ö bhë 'pö 'ö 'yaa -mɔ -sü 'ka 'fefedhö. ¹⁰ 'Kee pë 'ö 'fefedhö -ya nu -sia kö -a me 'ö 'yaa -mɔ -sü 'ka 'kuë bhë -a ziö -sü -mū.

¹¹ Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë! -Dhe 'a =tun 'në 'ka, n 'wun -nu -blee'- -kɔ -nu, n -zo 'ta -kɔ -nu waa- n 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ -nu -wo -kë -ne 'në -nu -bha 'dhö. 'Kee dɔ 'a - wo zlöö 'ö 'ma kë me -de 'ka =ne, 'ma n -kwaa'

'në -bha 'wun kë -kɔ -zü. 12 'Töng =ne -a 'gü pë -nu 'kwa -kpën -na -an -bha bhë -wo pë 'bin 'ka =ne -kɔ 'wo -dhe -ga -na -a 'ka 'sëë- 'yan 'bhluubhluzë 'gü bhë -a 'dhö. 'Kee kë- wo 'dhö bhë, -a 'töng =ya -lo =sia, (kwa -dho =dhië' -zü) 'ö kwaa- Klito -nu 'kwa dɔ kwa 'ko wö 'dhiö 'ö 'kwa- yö. Dɔ 'kwa- wo =ne 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha bhë -an dɔ 'a- wo bhë 'yaa 'fefedhö. 'Kee yi bhë =ya -lo =sia, a -dho -a dɔ 'fefedhö =ne -kɔ 'ö -Zlan -yö n dɔ -a 'ka bhë -a 'dhö.

13 =Ya kë 'dhö kö 'wun -yaaga 'ö 'wo dho to 'wo tɔɔ: -Zo -yö -Zlan -bha -sü, -zo -dɔ -Zlan -bha -sü waa- -dhɔ. 'Kee kë- wo 'dhö, pë -yaaga 'wo bhë, -a me 'ö -an -go -ta 'ö -wun 'dhö 'gbee- 'ö tɔɔ -dhɔ.

14 1 Kö -dhɔ -kë me 'ka -sü bhë, -ka -ya -a =wuëñ! 'Kee gbaɔ -nu 'ö -Zuu 'slööslö 'dhö -a nu -na me -nu -dhë bhë, -ka -an =mee' 'pö; 'kee -yo -dho kë -së kö -yo kë -a me 'ö -kë -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka bhë -a 'ka. 2 Me 'ö 'wun -blee' -na -wo gbe 'gü bhë, yaa- -blee'- me -nu -dhë, 'kee -ya -blee' -Zlan -dhë, bhii me gbe 'yaa- ma. 'Wun -nu 'wo -bin -sü 'ka -a -blee' 'ö -wo -na bhë, -Zuu 'slööslö =ne 'ö -kë -a -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -kwaa'. 3 'Kee me 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -na bhë, -ya -blee me -nu -dhë kö -yo -an -faan' 'më -an -bha -zo -yo -Zlan -bha -sü 'gü, -yaan -an -faan' 'më 'iin kö -yaan -an -zuö' -dhuë-. 4 Me 'ö 'wun -blee' -na -wo gbe 'gü bhë, ö -de 'sloo -faan' =ne 'ö -më -zo yö -sü 'gü, 'kee kö me 'ö -Zlan 'dhi -wo -blee' -na bhë, -Zlan -bha me -nu -todhösü =ne 'ö -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -faan' më.

5 A- 'piö kö ka 'ple 'ka 'wun -nu -blee' -wo gbe 'gü; 'kee kë- wo bhë, -Zlan 'dhi -wo pö -sü -yö -së, 'ö tɔɔ me 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -na bhë, -yö -bhlézë 'ö =zië' 'wun -blee' -wo gbe 'gü -me -nu -ta. 'Kee kë- wo 'dhö bhë, me =ya kë -an ziën 'ö -ya -mɔ -a -bha kö 'wun 'ö -blee' -wo gbe 'gü bhë, -ya kë kö me 'ple -wa ma, kö -ya -dhië' -kwaa -yo kë 'dhö kö -yo -an -faan' 'më -an -bha -zo -yo -Zlan -bha -sü 'gü. 6 N dhegluzë -nu, -dheë' do 'ö =ne: =Ya kë =ne n -ma -nu ka 'piö -sü bhë, 'ma 'wun -nu -blee' -ka -dhë -wo gbe 'ö 'kaa- ma -a 'gü, 'ka -dhe -ga 'gü, -më -së 'ö dho -a kë ka -dhë -ee? -A -yö -a -bha -pë gbe yaa 'dhö kë -dhö ka -go, -a 'ke yaa kë 'wun 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö -Zlan -ya -zɔn -a -blee' -wo, 'wundɔdhe -blee' -wo, -Zlan 'dhi -wo pö -sü waa- me =daan' -wo -an 'ka.

7 'Wun -zuan' do =ga =ne; -yö -sü =troo' -kë -a -bha -pë -nu, 'wo =ne -bhɔng -nu, kɔng -nu -an 'dhö bhë -a -bha. =Ya kë =ne -a me 'ö -dhö -a -wobɔatadhe yaa kë -dhö, -dhe 'wo -bha do do 'ka bhë, -wo -dho -an -wo -dho 'ko 'piö do -më -bha -ee? 8 'Ö =ya kë 'pö =ne 'truu 'ö =waa - -piö, 'ö -glugɔnme -nu 'dho -na 'kuëdhö bhë, -a -piö me 'yaa - -piö -a -piö -kɔ 'ka, -glugɔnme -nu -wo dho wo -de -pë kë -kɔklë -ee? 9 'Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë 'dhe! -Kɔ do bhë -a 'ka, 'ka -Zlan 'dhi -wo pö -wo gbe 'gü, -wo -dho -a -gen ma -kɔklë -ee? -Ya kë 'dhö kö pë 'ka -blee' -na bhë -a -go 'yaa -dhö, ka - -blee' 'kpaan. 10 -Wo =plëëzë -nu -wo -dhö 'kpongtaa zö, 'kee -a me 'ö dho kë -dhö kö

=waa- -blee' -waan pö -a -gen ma -me 'yaa 'dhö, 'yaa -dhö. ¹¹'Kee kë- wo 'dhö bhë, me =ya 'wun -blee'- n -dhë -wo 'ö 'maa- ma -a 'gü, kö me bhë, yi -nu 'yië kë yi 'ko -dhë -nia 'ka. ¹²-Dhe 'ö -kë =ne ka -ya -sü 'ka -a -wuëñ' giagiawo kö -Zuu 'slööslö -bha yuö -nu -wo dö ka kwee bhë, kö -wo kë ka -go =va 'ka -Zlan -bha me -nu -da 'dhiö -pë 'ka, -zo -yo -a -bha -sü 'gü.

¹³Me 'ö 'wun -blee -wo gbe 'gü bhë, -a -dua' -mü kö -ya -dhe -Zlan -go kö (yö gia-) -a 'dhiö -lo -sü -yo bø -a -ta. ¹⁴'Ö tøo =ya kë =ne a -bheä' -na -wo gbe 'gü, 'kö -kë =ne n 'nii- -yo -bheä' -sü 'piö, n 'wunbhokoukëdhe gbe 'yaa 'dhö. ¹⁵-Ya kë 'dhö kö pë 'a dho -a kë zlöö 'ö tøo -kø do 'ö n nii 'dhoë- 'ka -bheä' -sü 'gü bhë, 'ö 'töng gbe 'ka 'pö 'ö n -ma 'wunbhokoukëdhe dho kaa 'pö -bheä' -sü 'gü; 'iin -kø do 'ö n -zo 'ple dho kaa 'tan bho -sü 'gü bhë 'ö n -ma 'wunbhokoukëdhe dhö kaa 'pö -a 'piö. ¹⁶Bhi gia-, -dhe 'ü- -ga -a -gü bhë, =ya kë =ne 'bha -Zlan zuö pö dozen -wo 'waa gbe 'gü, me 'kpaan -dho kë -dhö -bhokuëdhe 'gü mü kö -yo amen pö =a? 'Ö tøo ü -bha -Zlan zuö pö -sü 'gü, pë -nu 'ü- -blee' bhë 'yaa- ma. ¹⁷Kö -kë =ne ü -bha -Zlan zuö -pö -a 'gü -wun -yo 'kpëdhö, yaa 'dho me gbe -bha -zo -yo -Zlan -bha -sü -faan' më.

¹⁸A -Zlan zuö -pö 'ö tøo a 'wun -blee -wo gbe 'gü =va 'ka 'a -zië' ka 'saadhö ka -ta. ¹⁹'Kee kë- wo 'dhö bhë, =ya kë =ne me -nu =wa 'dho wo 'kuë-, -yo -kë n 'gü -së kö -wo kpö 'scoödhü 'wo dho -a -gen ma, 'a- pö kö -an -bha -zo -yo -Zlan -bha -sü -yaan -da 'dhiö 'ö -zië' -wo kpö -vuu -plëëzë -pö -wo gbe 'gü -sü -ta.

²⁰N dhegluzë -nu, kö =kun 'ö ka 'wun -nu -yo 'ko 'dhiö -kø -nu -wo -kë =ne 'në -nu -bha 'dhö; 'wun 'ö -gban 'wun -nu kë -sü 'gbloo 'piö -bha bhë, -ka kë me -dee -nu 'ka -an 'gü! Pë 'ö 'ka dho kë -a 'gü =ne 'në -nu 'dhö 'ö tøo pë -nu 'wo -gban 'wun yaa kë -sü -bha bhë =zian' 'ö bhii 'kaa pë gbe dö -a -bha. ²¹Pë 'ö -been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Kwa Dëme -ya -pö =ne: A -dho 'wun -blee'- 'segö 'ö -ne -a 'gü -me -nu -dhë; 'kee kë- wo 'dhö bhë a -dho -a -blee'- -bøa' -wo gbe pö -me -nu -ta -sii 'ka. ²²-Ya kë 'dhö, gbaö 'ö -gban 'wun -blee -wo gbe 'gü -sü -bha bhë, -yo 'wun -zuan' 'ka me -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka bhë -an -dhë (-a -zon -an -dhë -sü 'ka =ne -Zlan -ya ö -ta yo -an -bha); 'kee me 'ö 'wo -Zlan -bha 'ka -an -bha 'wun 'yaa yo 'dhö; pë 'ö me -nu 'wo -Zlan -bha 'ka 'ö -an -dhë 'wun -zuan' 'ka 'ö tøo gbaö me 'ö -kë -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka (-a -zon -sü 'ka =ne 'ö -an ziën). 'Kee kë- wo 'dhö 'pö bhë 'yaa 'dhö me -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka bhë -an -bha 'ka.

²³Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë 'dhe! -Ya kë =ne -Zlan -bha me -nu =wa 'dho wo 'ko -bhaa, wo 'ple =wa yo 'wun -blee' -sü -bha -wo gbe 'gü, me -nu 'waa pë gbe dö 'wun bhë -a -bha waa- me -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhe 'wun gia -me -nu 'ka, =wa -da ka kpö 'gü mü, wo 'ka 'dhoë- pö 'bloon -ya -da -an 'gü a? ²⁴'Kee =ya kë =ne ka 'ple 'ka yo -Zlan 'dhi -wo pö -sü -bha, me -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhe 'wun gia -me -nu 'ka bhë waa- 'to 'to -me 'kpaan -wa -da ka ziën, 'wun bhë -yo -dho -gban -an -bha, 'ö yo -an -bha =scoöñ yaa

-bha, 'wun 'ö 'wo- ma -na bhë -a -wun 'gü; 'ö =ya kë 'ö -an =zuö' -yö za dɔ -an -bha, ²⁵kö -an =zuö' 'gü -wun -nu 'wo -bin -sü 'ka 'fefedhö bhë =wa yö -dhepuudhe 'gü. -Kö bhë =ne 'ö =ya kaa 'ö me -nu 'wo bhë 'wo -gblü -Zlan -wo 'dhiö -a -dhɔ kë -sü 'ka =woë' =nëe: «'Wun gia- -mü. -Zlan -yö ka ziën.»

'Wun -mɔ 'kuë -kɔ -së 'ö -Zlan -bha me -nu ziën

²⁶'Wun me 'a dho kan -a -ta zlöö, n dhegluzë -nu, ö tɔɔ: =Ya kë =ne 'ka 'dho ka 'ko -bhaa, me =ya kë ka ziën 'ö 'tan -ya nu -a -zuö' 'piö, kö me gbe -bha -yö kë me =daan' -wo 'ka, kö me 'waa gbe -bha -yö kë pë 'ö 'bin -sü 'ka 'ö- yö -a 'ka, me -yö bɔ -de -a -bha -yö kë 'wun -blee -wo 'waa gbe 'gü -sü 'ka, -a me 'bhaa -bha -yö kë -a -dhië -kwaa -sü 'ka 'ö 'ka dho -a kë, -a 'ple -yö kë ka -zo -gban -pë 'ka. ²⁷'Ö =ya kë =ne me -nu =wa kë -dhö kö -waan 'wun -blee'- -wo gbe 'gü, kö -wo kë me =ple 'iin me -yaaga 'ka, 'kees kö -a -dhië -kwaa -sü -yö kë -dhö; me 'ö -dhö, -yö yö mü do do 'ka. ²⁸'Ö =ya kë =ne me 'yaa -dhö kö -wo -nu bhë -yö -an -gen pö, kö me 'ö -dhö -yö -bhea'- -wo =löö ö -de 'sloo ö -bha 'ka -Zlan -dhë; kö =kun 'ö -wo -yö yö plaan mü. ²⁹Kë =ne =ya 'to -Zlan 'dhiwopöme -nu -bha, -wo kë me =ple 'iin me -yaaga 'ka kö -wo 'wun -blee'- -wo -ta; kö me -nu 'wo to, -wo wo 'to 'to -a -bha -wo -dhe -ga -a 'piö. ³⁰'Ö me =ya kë mü 'pö 'ö -Zuu 'slööslö -ya 'wun bho -bin -blü -a -dhë kö -yaan -a -blee'-, kö -yö dɔ me 'ö 'dhiö bhë -yö yëñ ö -bha -bha. ³¹-Yö kë 'dhö kö ka 'ple 'kaan- -Zlan 'dhi -wo pö, me do -yö yö mü; =ya yëñ 'ö me 'waa gbe -yö yö mü 'pö kö me 'ple -waan -a ma kö -an =faan' -yaan 'më. ³²Më 'ö =ya kë 'wo -Zlan 'dhi -wo pö -na bhë, -an =dua' -mü kö -wo kë 'wun 'ö dɔ -an 'dhi bhë me 'ö 'wo- 'kun -kɔ dɔ -an 'ka; ³³'ö tɔɔ -Zlan yaa kwa -dhɔ kë kö 'kwaan- pë -nu kë -kungkuëdhe -kwaa; 'kees kö -yö kë =zian' =zuöyagluu 'gü.

-Ka -dhe -ga 'dhe! =Ya kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu ziën, -dhe 'saadhö 'gü -kɔ 'ö kë -na -a 'ka ³⁴dhebɔ -nu 'piö =zian' 'ö tɔɔ -ya 'wo -wo diindhö. 'Yaa -së -an -bha 'ka kö -wo 'wun -nu -blee'- -bhɔkuëdhe -nu 'gü; -wo kë dhoo -nu 'wo wo -gɔ dho sia- wo =gɔn -nu -dhe -an 'ka =ne -kɔ 'ö -Zlan -bha tɔng -ya pöë bhë -a 'dhö. ³⁵=Ya kë =ne =dheekpɔdhe -ya kë -an -gɔ 'wun 'bhaa -bha, kö -wo wo =gɔn -nu -dheë' 'kɔɔ kɔɔ =zian'. 'Yaa -së dhebɔ -bha 'ka kö -yö 'wun -nu -blee'- -bhɔ 'kuë- -nu 'gü.

³⁶'Ö bhii ka gia-, -ka -dhe -ga bhë! Yaa kë =ne -Zlan -wo 'ö bhë -dhe 'ö ka -plöö 'ma bhë =ne 'ö -wo -a -bha 'iin ka -de 'sloo =ne 'ka- yö. ³⁷'Ö =ya kë =ne ü -Zlan 'dhiwopöme 'ka 'iin gbaɔ 'ö go -Zlan 'piö -yö ü -gɔ kö 'wun -nu 'a- -blee'- -na 'sëëdhe =ne -a 'gü bhë -yö kë ü 'yaan =ne, -yö tɔng 'ö kwa Dëme -ya dɔ -a 'ka. ³⁸Më 'ö 'yaa -bhlë -ya, kö me bhë kö =kun 'ö 'ka- -ga ka kpö 'gü -me 'ka.

³⁹N dhegluzë -nu, =ya kë 'dhö kö pë me 'ö 'ka dho -ya -a =wuëñ' 'ö tɔɔ kö 'kaan- -Zlan 'dhi -wo pö. 'Kees kë- wo 'dhö bhë, =kun -kë 'ka- pö -an -dhe kö =kun 'wo 'wun -blee'- -wo gbe 'gü. ⁴⁰Pë 'ö 'ka dho -a kë, -yö kë -a kë -kɔ 'ka, -yö kë ö pin =taa.

'Wun 'ö -gban Klito -bha -go ga 'sü -sü -bha

15 ¹N dhegluzë -nu, a ka -zo -büö -na 'zü 'wuntaosë 'a- -bleeë ka -dhë
 'ö 'ka - -wun -dhe 'wun gia- 'ö ka -bha -zo yö -sü -yö -gban -a -ta
 genngdhö bhë -a 'ka. ²Yö =ne 'ka bɔ -a -ta 'ka dha, kö =ya kë =ne 'ka- 'kun
 =ne -kɔ 'a- -bleeë -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö. ³Ya kë =ne 'yaa 'dhö kö ka -bha
 'wun -dhe 'wun gia- -sü bhë -yö 'flëë.

³Më =daan' -wo 'ö bhë =ne 'ö 'a- -wun -bleeë ka -dhë kö 'ma- yö; yö =ne 'ö-
 -wun 'dhö 'gbee-, 'ö tɔɔ Klito -yö -ga kwa -bha =sɔɔn yaa -nu -wun 'gü =ne
 -kɔ 'ö- 'ka -been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü bhë -a 'dhö. ⁴'Wo- -bin; 'yö
 go ga 'gü -dhekpaɔyi kë -yaaga -naa 'ka =ne -kɔ do 'ö -been' -sü 'ka -a 'ka
 -Zlan -bha 'sëedhë 'gü bhë -a 'dhö; ⁵'yö ö -de -zɔn Piee -dhë, 'ö Piee -ya yö;
 'go mü 'yö ö -de -zɔn -gueï' -nu 'gɔɔ- do ö ga -ple 'wo bhë -an me -nu 'wo
 to bhë -an -dhë. ⁶=Dhe =ya 'go mü, 'yö ö -de -zɔn ö -wun -dhe 'wun gia-
 -me -nu 'wo dho -mɔ me -lü -këng' 'sɔɔdhu -bha -an -dhë -dhe do 'gü. -An
 medhevadhe -wo -tun -dhë. ⁷Yö ö -de -zɔn Zakö waa- ö -bha bɔmë -nu
 'saadhö 'wo to bhë -an -dhë.

⁸=Dhe =ya 'kan -an -bha, -yö ö -de -zɔn n -dhë 'pö; 'keε kö ma 'a bhë n
 -tei' -yö -kë =ne 'në 'ö yaa bho ö bho 'töng 'ka -a 'dhö. ⁹Bhii Yesu -bha bɔmë
 -nu 'wo bhë ma =ne 'a tɔɔ me -kaanta, 'ö 'wun gia- 'ka, n -dhe Yesu -bha
 bɔmë -sü -de 'ö bhë yaa n -ma 'kun; 'ö tɔɔ me -nu 'ö 'wo Yesu -wun -dhe
 'wun gia- -me 'ka bhë, a -kë 'wun 'gbee- -kë -an 'ka -me 'ka. ¹⁰'Kee -Zlan
 -bha 'glusë 'gü, ma =ga 'ö 'ma kë =ne -kɔ =ne -a 'dhö bhë; 'ö 'glusë 'ö- -kë n
 'ka bhë, 'ö- 'gü -pë yaa 'to 'kpaan. 'Ö tɔɔ a yuö -kë 'a -ziö -a 'ka -an 'ple -ta;
 'keε kö kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, -Zlan 'glusë 'ö n -ta bhë =ne 'ö yuö -nu
 bhë 'ö -an -kë. ¹¹=Ya kë 'dhö kö 'wun bhë -a -bha -go n kwεe -sü 'iin -a -bha
 -go Yesu -bha bɔmë -nu me 'wo to -an kwεe -sü bhë yö kun 'ö -wun 'dhö
 'gbee-. Pë me 'ö -dhö 'ö tɔɔ 'wun 'yi- -blee'- 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun gia- bhë.

'Wun 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha

¹²Pë 'ö yi- -blee'- -na 'ö tɔɔ Klito -yö -go ga 'gü 'keε kö me 'bhaa -nu -wo
 ka ziën 'ö 'wo- -pö -sü 'gü =ne -go ga 'gü -sü 'yaa -dhö, -yö -yö ka -go -dhë
 =ε? ¹³=Ya kë =ne pë 'wo- -pö bhë -yö 'wun gia- 'ka, kö Klito yaa 'go ga 'gü
 =ne bhë 'sa! ¹⁴'Ö -ya kë 'pö -ne Klito yaa 'go ga 'gü, kö 'yaa yi -bha 'yi yi
 -de kë 'wun -blee'- -me 'ka; kö ka -bha 'wun -dhe 'wun gia- -sü bhë -yö 'flëë
 ('ö bhii yi =ne 'yi- pö ka -dhë Klito -yö -go ga 'gü, 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun
 gia-). ¹⁵-A -de 'kö -kë =ne -yö 'dhö, kö pë 'ö -Zlan yaa- kë bhë, 'yië kë -a
 -wun -dɔ -a -bha -me 'ka; 'ö tɔɔ yi - -pö -Zlan -ya Klito bho ga 'gü 'keε kö
 yaa- kë 'dhö, kö =ya kë =ne 'kwa 'to -a -ta =ne me -nu 'ö =wa ga bhë, 'waa 'go
 ga 'gü 'gbeedhö. ¹⁶'Ö bhii -ya kë =ne -dhe 'kwa- -ga -a 'gü -së 'ka bhë, me
 -nu 'ö =wa ga bhë 'waa 'go ga 'gü, kö Klito -de 'pö yaa 'go ga 'gü -ne bhë 'sa.
¹⁷'Ö =ya kë =ne Klito yaa 'go ga 'gü, kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë

-yö 'kpaan, 'iin kö ka -tun ka -bha =sɔɔn yaa 'gü =ne bhë. ¹⁸Ya kë 'dhö, kö me -nu 'wo ga -zo -yö Klito -bha -sü 'gü bhë kö waa dha =ne bhë 'sa! ¹⁹Kö kë- wo bhë, =ya kë =ne kwa -bha -zo -yö Klito -bha -sü 'ö bhë, pë ö- 'dhiö dho to 'kpontaa zö yö -mü, kö kwa 'kwa tɔɔ me -nu 'wo 'kpontaa zö -an 'yenazë.

²⁰'Kee kë- wo 'dhö bhë, 'wun gia- -mü =ne Klito -yö -go ga 'gü, 'ö -këdhösü -yö -kë -a -gɔ -a -zɔn -sü 'ka =ne me -nu 'wo ga bhë, wo -de 'pö -wo -dho go ga 'gü. ²¹Ö tɔɔ -kɔ do 'ö ga -yö bɔa me do 'gü 'ö -daa' 'kpontaa zö bhë =ne 'ö game -nu -bha -go ga 'gü -sü -yö bɔa me do 'bhaa gbe 'gü 'pö. ²²-Kɔ do 'ö me -nu 'saadhö -an -bha -kë Adan =suu'- 'ka -sü -wun 'gü, 'ö 'wo ga -a 'ka bhë =ne 'ö me -nu dho go -a 'ka ga 'gü -an -bha -klu Klito -bha -sü -wun 'gü. ²³'Kee kö me 'ö -dhö, -a -bha -dɔdhë -yö -dhö. Klito =ne 'ö me -bleezë 'ka me 'ple -ta; =ya 'go mü, me -nu 'wo Klito -bha 'ka, 'wo yö mü -a nu -yi 'ka. ²⁴Ya 'go mü zlöö 'ö yi -kaanta -yö -lo. Yi bhë -a 'ka, Klito -dho -wogbiindhe -nu, -kɔ -mɔ 'wuën- -sü waa- 'piigbeedhe -nu -an 'ple 'gü =siö'. =ya kë 'dhö, 'ö -gludëdhe kë -sü -lo ö Dë -Zlan kwëe. ²⁵Ö tɔɔ -gbøgbødhö Klito -yö -dhö -gludëdhe kë 'ö dho 'ö yöë -Zlan -bha -a -to -a yaagüme -nu -ta 'gbee- 'ka -sü, waa- -an -lo Klito -gen -löö -sü -yi -bha. ²⁶Yaagüme -kaanta 'ö Klito dho -a 'gü =siö'- 'ö tɔɔ ga. ²⁷Ö tɔɔ pë 'ö -been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: -Zlan -ya pë 'ple -lo -a -gen -löö. 'Kee kë- wo 'dhö bhë yaa kë =ne -wo kpö 'ö -kë «pë 'ple 'saadhö» 'ka, 'ö 'kwa- pö bhë 'ö tɔɔ -Zlan 'ö pë 'ple -lo Klito -gen -löö bhë, yö -de 'pö -yö -dho kë Klito -gen -löö 'pö 'yaa -mü. ²⁸Ya kë =ne pë 'saadhö 'ple -gɔ =ya 'dho Klito -dhë sia- =sia, 'ö Klito gia- -de 'ö -Zlan Gbö 'ka bhë, 'ö ö -gɔ dho sia- -Zlan 'ö pë 'ple -lo -a -gen -löö bhë -a -dhë; kö -dhe 'saadhö 'gü -Zlan -yö -ya pë 'ple -gɔ -ta.

²⁹-Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Me -nu 'wo -an 'më -na yiö Yesu 'tɔ 'gü me -nu 'ö =waa- wo 'ö =wa ga -an pin -taa bhë, -ka ka -zo 'ta -an -wun 'gü! Pë -nu 'wo -kë -na 'dhö bhë -a -yö -a -bha -pë -dho kë -më 'ka εε? Ö =ya kë =ne me 'ö =wa ga bhë 'waa go ga 'gü kö -më -kë 'ö 'wo bɔ yiö -an piën =een? ³⁰=εε, =ya kë 'dhö kö -më -wun 'ö =ya kë 'yi yi -de -da -a -dhë 'wun 'gbee- 'gü 'töng 'saadhö 'ka =nεε? ³¹N dhegluzë -nu, a -pö ka -dhë, yi 'saadhö 'ka, 'wun -wa bɔ -a -ta 'wo ga bhë, a -bɔ -a 'gü; (-yö kë ka 'yaan =nεε,) -a pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ n -ma -kë 'gɔugɔ -sü bhë -a -gen -yö -gban ka 'gü, ka -bha -kë kwa Dëme Yesu Klito -bha zian -ta -sü -wun 'gü. ³²Ö =ya kë =ne me =wa ga, 'waa 'go ga 'gü gbo, kö -Zlan -wo -ta -ko 'a- zë Efezö -pö =ne -a 'gü =ne me pë zë wü 'dhiö -nu 'ka bhë, -a -truëñ -dho kë -më 'ka εε? Ö =ya kë =ne 'ko =suu'- bhë, a -zë 'kpontaaapë -wun 'gü kö -a zë -gen 'yaa 'dhö. =ya kë 'dhö kö a -dho -a pö 'pö 'wun =zuan' 'ka =nεε: «=Dhe 'ö -kë =ne kwa ga -wun -yö -dhö -dhia' bhë, kö -kwa pë -nu -bhö, 'kwa yo -nu mü 'sal!» ('Ö bhii -go ga 'gü -sü 'yaa 'dhö kö 'kwaan- dɔ kwa -de -wun -zonng' -ta -dhekpaɔ -dhia' -bha.)

³³-Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ö tɔɔ -ta 'kuë -me yaa -yö me -go bho zian -së -ta. ³⁴Kö -ka ka -zo 'ta giagiawo 'wun -nu 'piö kö 'ka pë -nu kë -a kë -kɔ 'ka; -ka ka bo =sɔɔn yaa kë -sü 'ka ε! -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Me 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö 'waa -Zlan dɔ; 'wun bhë 'yaa ka -bha lë- -wun 'ka a?

Bun 'ö dho kë -gɔ ga 'gü -me -nu -gɔ

³⁵=Dhe -kë 'dhö, 'wun bhë 'kwa 'to -a -ii -ta =ne game -nu -bha -go ga 'gü -sü bhë 'wun gia- -mü, kö =dhe 'ö =dhε' dho go mü bhë, kö =ya kë n 'yaan 'saadhö. Me -dho kë mü ö- pö: «-Wo -go ga 'gü -kɔklë =ε? Bun -mlë 'wo dho go -a 'ka ga 'gü i?» ³⁶Me 'ö 'dhö bhë 'wundɔdhe gbe 'yaa- -gɔ. 'Bha pëga -da 'seidhö, -a 'ke yaa 'bu, -a 'plüün 'yaa bhɔ, 'yaa 'dhö a? ³⁷Pëga 'ü- -da 'seidhö bhë, -yö -dho kë -mlüga 'iin pëga gbe 'kpaan 'ka, 'ö -ya kë 'ö bhɔ; yaa kë =ne -a 'në 'ö yaa bhɔ =kun =ne ü- -da 'seidhö. ³⁸'Ö =ya kë 'dhö 'ö -Zlan -yö -a me 'ö -dhö -a kë -kɔ 'ö dho kaa -a -nu -a -dhë =ne -kɔ 'ö - 'ka -a -dhë -së bhë -a 'dhö. Pëga me 'ö -dhö, -a bun 'ö- -ma kun =ne 'ö- nu -a -dhë.

³⁹'Të -pë -nu 'kwa -an -ga -na 'saadhö bhë -an bun kë -kɔ 'yaa do. Me 'bhee- bun -yö -de -ta, 'ö wü -nu -bha -yö -kë -de -ta 'pö; -ma -nu -bha -yö -de -ta, 'ö 'yuö- -nu 'wo yiö 'ö -an -bha -yö -kë -de -ta 'pö.

⁴⁰Pë -nu -wo -dhö dhang- 'gü, 'ö -an bun 'dhö -dhö, 'ö pë -nu 'dhö -dhö 'kpongtaa. 'Kee kë -wo 'dhö bhë pë -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an bun -bha -sëdhe -yö -de -ta; 'ö 'kpongtaapë -nu -bha 'dhö -de -ta. ⁴¹Lan- -bha -sëdhe -yö -dhö, 'ö 'dhö -de -ta 'sü -zë 'ka. 'Ö 'susongga -bha 'dhö -de -ta; -a -de 'susongga -nu 'wo bhë, -a me 'ö -dhö -yö -de -ta.

⁴²-Kɔ do bhë 'ö dho kaa -go ga 'gü -yi 'ka. =Wa 'dho me bun 'ka =waa- -bin, kö me bhë -ya ga; yi 'ö dho go -a 'ka ga 'gü bhë -ya -lo, kö =ya kë zlöö me 'ö 'ö 'ka 'dho ga gbo -a 'ka. ⁴³-Wa -da 'seidhö kö =ya kë ya 'iin kö -faan' 'yaa- -gɔ gbo. 'Kee -a -bha -go ga 'gü -yi 'ka, -yö -dho kë -së 'ö- 'gü -yö -kë 'gbee-. ⁴⁴-Wa -da -na 'seidhö -a bun 'ö- -gɔ bhë 'ö tɔɔ bun 'ö -ya kë 'ö- 'gü -yö -siö-, 'ö 'kpongtaa zö. 'Kee =ya 'go ga 'gü, -yö -kë bun 'ö go -Zlan 'piö -a 'ka. =Ya kë 'dhö kö bun 'ö 'kpongtaa zö, -yö -dhö, 'ö -me 'ö -Zlan 'piö 'pö, 'ö -dhö. ⁴⁵Bhii pë 'ö -been' -sü 'ka -ya -pö: Me -bleezé 'ö -da Adan 'ka bhë, 'të -sü -yö -nu -a -dhë 'ö -kë 'bhee-. 'Kee Adan me 'ö nu zlöö bhë, -Zuu 'ö -këdhösü nu me -nu -dhë, yö -mü -a 'ka. ⁴⁶Me 'ö go -Zlan 'piö bhë kun 'ö nu 'dhiö, 'ke -a me 'ö go 'kpongtaa zö bhë yö -ne 'ö yö 'dhiö; -ya 'go mü 'ö me 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö yö -mü. ⁴⁷Me -bleezé 'ö -kë bhë -yö -kë 'se 'ka, 'ke me kë -ple -naa bhë -yö -go dhang- 'gü. ⁴⁸Me -nu 'wo 'kpongtaadhe -bha 'ka bhë -wo -kë -ne me 'ö -kë 'se 'ka -a 'dhö. 'Ö -me -nu 'wo dhang- 'gü -dhe -bha 'ka bhë, 'wo -kë -ne me 'ö go dhang- 'gü 'pö -a 'dhö. ⁴⁹-Kɔ do 'ö 'kwa bhɔ -a 'ka me 'ö 'kpongtaa -a -bha bhë, 'ö 'kwa dho bhɔ -a 'ka me 'ö go dhang- 'gü bhë -a -bha 'pö.

⁵⁰N dhegluzé -nu, 'wun 'a- 'piö kö 'a- pö 'ö tɔɔ: Bun 'ö kwa -gɔ 'kpongtaa zö 'ö -kë -nëng waa- fei -an 'ka bhë, 'ö 'ka 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhe

-pö 'gü; 'iin pë 'ö gapë 'ka waa- pë 'ö 'yaa gapë 'ka waa -mɔ -a -bha kö -wo
kë wo 'ko -bhaa.

⁵¹-Ka dɔ, 'a 'dhe bho -bin -wun do -ta ka -dhë 'dhe: Me 'ple kwa 'ka
'dho ga; 'keε pë dho kë 'ö tɔɔ kwa 'saadhö kwa -dho -dhië' -kwaa bun gbe
'gü. ⁵²-Yö -dho kë =ne -dhe 'wo wo 'yan zë -a -bha -a 'dhö, 'truu -kaanta
-bha 'we -sü 'ka. 'Ö tɔɔ 'truu bhë -ya 'we, game -nu -dho go ga 'gü, -waan
-dhië' -kwaa bun 'ö 'yaa ga bhë -a 'gü; 'keε kwa -zë, vin 'kwa dhoë- wo kö
'kwa -dhië' -kwaa 'saadhö. ⁵³Bhii 'ö tɔɔ pë 'ö gapë 'ka bhë, -yö -dho pë 'ö
'yaa ga bhë -a -bha 'iin kö pë 'ö dho bu 'se -kwaal' bhë, -yö pë 'ö 'ka
'dho bu bhë -a -da ö -bha (=ne -kɔ 'ö sɔ 'dhö kë -na -a 'ka me bun -bha bhë
-a 'dhö). ⁵⁴-Ya kë =ne pë 'ö gapë 'ka bhë -ya pë 'ö 'yaa ga -a -da ö -bha, kö
pë 'ö 'bupë 'ka -yö pë 'ö 'yaa 'bu -a -da ö -bha, -a yi bhë -a 'ka =ne 'ö pë 'ö
-been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë 'ö -de 'dhië dho -mɔ -a 'ka 'kuë.
Bhii -yö -been' -sü 'ka mü =ne: Ga 'gü -ya -siö'; -këdhösü -ya 'to -a 'gbee- 'ka
ga -ta. ⁵⁵'Yö, ga, -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ö -kë ü -gɔ bhë -ya dho 'më 'ü dɔa bhë
-e? Ü -bha pë 'ü bɔ -na -a -ta 'ü me -nu zë -na -a 'ka bhë -ya 'to 'më -e? ⁵⁶Ga
-bha pë 'ö bɔ -na -a -ta 'ö me -nu zë -na -a 'ka bhë 'ö tɔɔ =sɔɔn yaa. 'Ö =sɔɔn
yaa -de 'pö, 'ö -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -kë -dhö tɔng -bha -këdhösü
-wun 'gü. ⁵⁷'Kee -Zlan 'tɔ -kë =va, bhii 'ö tɔɔ -yö -to -a 'gbee- 'ka -sü -nu
kwa -dhë =sɔɔn yaa -ta -bɔa' kwa Dëme Yesu Klito -ta -sii 'ka.

⁵⁸=Dhe 'ö 'pö, n dheglu -wungbeez -nu, -ka dɔ genngdhö, kö -kun 'ka
'zëzë kun! -Ka kë 'siözë, 'ka kwa Dëme -bha yuö kë! 'Kee kë- wo 'dhö bhë,
-yö kë ka 'yaan =ne yuö 'ka- kë -na kaa- kwa Dëme -nu ka -bha -klu 'kuë-
-sü -wun 'gü bhë, yaa 'dho to 'kpaan.

-Zlan =gbaapë 'ö -kë dhegluzë -nu 'wo Zeluzalemë -an -bha 'ka

16 ¹'Wun 'ö -gban -Zlan =gbaapë 'ka- kë -na -Zlan -bha me -nu 'wo
Zeluzalemë -an -bha 'ka -a -bha bhë, a -dho paa; 'ö tɔɔ -kaa kë =ne
-kɔ 'ö -Zlan -bha me -nu 'wo Galatö -se 'gü 'a -an -daan -a 'ka 'ö 'wo- kë -na
-a 'ka bhë -a 'dhö. ²Kö me 'ö -dhö, -glooyi 'ka, 'wëü- 'ö dho -mɔ -a -bha kö
-yaan -a nu, -ya =waannu -de -ta ö -gɔ kɔɔ, -yö kë 'pö kö -kun 'ö 'ka dho
-ya ma nu -sü -gɔ kö 'kaan- -tun kɔletö kë -süé! ³-Ya kë =ne 'ma nu, me -nu
'ö 'ka gia- 'ka -an -ya 'ö 'wo dho dho, a -dho 'sëedhe kë 'a- dɔ -an -gɔ, 'ö
'wo- kpa gbaɔ -nu 'ka- -kë bhë -an -bha 'ö 'wo dho -a 'ka Zeluzalemë. ⁴'Ö
-ya kë =ne n -ma 'dho -sü 'ö 'ma bhë, -ya 'to -a -bha, -wo -dho kpa n -ma 'ö
yi -nu, 'yi nu.

-Dhe -nu 'ö Pɔlö dho bɔ -a -bha waa- pë -nu 'ö dho -a kë -a yo 'ö -wo 'ko 'dhië

⁵A nu -na ka =plöö 'ma. 'Kee kë- wo 'dhö bhë, a -dho bɔ Maseduanë
'aan- -tun nu -na 'ma. ⁶A -dho 'tong kpö 'bhaa kë ka 'piö 'ma; -a -de 'ö -ya
kë -to -a -bha -pë 'ka, a -dho -kpɔɔ 'tong 'ple kë 'ma, -yö kë 'dhö kö -dhe

-nu 'a dho bɔ -a -bha bhë, -an -zian -nu, 'yi 'kan -kɔ -nu 'wo bhë 'kaan- 'slë 'bhaa -nu -yö 'ko 'dhiö kë n -dhë. 7'Ö tɔɔ 'maa- 'piö kö 'a ziö ka -ta 'vüdhö. -Yö n -zo 'piö kö 'a 'töng kpö 'bhaa kë ka 'piö 'ma 'kee kö =ya kë kwa Dëme -we -a -bha -wun 'ka.

8'Kee kë- wo 'dhö bhë, a- 'piö kö 'a 'to Efهزö zö, kö -yö 'dhö -yö yöë Pantékötö yi -bha. 9'Ö tɔɔ 'kö -kë =ne n yaagüme -nu -wo zö =va, 'töng -së -yö n 'dhiö kö 'aan- kwa Dëme -bha yuö =va kë.

10-Ya kë =ne Timote =ya nu 'ma, -kaa -nia 'kun -së 'ka kö -yö kë ka 'piö =ne -kɔ 'ö dho kaa ö -de plöö -a 'dhö; 'ö tɔɔ kwa Dëme -bha yuö do 'a -kë -na =ne, 'ö- 'dhiö 'pö bhë. 11-Ya kë 'dhö, =kun -kë 'ö me -yö 'yan -ziö' =kaa! -Kaa kë -zian' kö -yö 'to -zuöyagluu 'gü, -a -së -yö nu -yö -lo n -ta 'nö bhii dhegluzë me -nu 'ö 'wo 'nö, yi -nu 'ple yi 'yan -ya -gɔ zian-.

12-Ya kë kwa dheglu Apolosö -bha 'ka, a n -wo -bho 'kuë- -a -dhë kö waa- dhegluzë 'bhaa -nu -waan nu ka 'piö 'ma; 'kee -ya 'piö kö 'ö 'bhle dɔ -kun pë 'tee wo. 'Kö -kë =ne -yö -kë 'pö 'dhe, 'töng -së =ya -lo -a -gɔ =sia, -yö -dho nu.

.Wo -da -wo -nu -kaanta waa- -wekadhe -nu

13-Ka -ya ka 'yaan; -dɔ genngdhö -sü -yö kë ka -gɔ ka -bha -zo yö -sü 'gü; -ka kë =faanzë; 'gü -dɔ 'gbee- -sü -yö kë ka -gɔ! 14Pë 'saadhö 'ka dho -a kë, -yö kë -dhö 'gü.

15Ka gia-, ka Sefanasö waa- ö -gɔ 'kɔɔme -nu -dɔ, 'ö 'ka- -tei' dɔ =ne wo =ne 'wo -kë me -bleezë -nu 'ka Glekö -se 'gü, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'ö go mü 'wo yö yuö kë -süë' -Zlan -bha me -nu ziën. =Ee, =dhe 'ö 'dhö, a -dhe ka -gɔ, n dhegluzë -nu, 16me -nu =suu- 'wo 'dhö bhë waa- wo -bha me -nu 'ö wo -nu 'wo -Zlan -bha yuö kë -na wo =zuö' 'ple 'ka bhë, -ka ka -kwaa'- -an -zü -wo 'dhiö 'sü ka 'ka!

17Sefanasö 'dhö, Fɔɔtunatusö 'dhö waa- Akaikusö -an -bha nu -sü 'ö bhë -yö n =zuö' 'glu -dhi bhii kaa kë n 'piö 'nö bhë, pë -nu 'ö -an -wun -yö -kë n -ma 'nö bhë, =wa 'ple kë n -dhë; 18kö =ya kë kwa 'ple kwa =zuö' -dho sia -wun 'ka. Me =suu- -nu 'wo bhë =ne 'ö -an -wun 'yi dho kan ka 'dhi.

19-Zlan -bha me -nu 'wo Azi -se 'gü =wa 'we kaa! Akilasö 'dhö, Plisilö waa- -Zlan -bha me -nu 'ö =ya kë 'wo -bho 'kuë- kë -na -an -gɔ kɔɔ =wa 'we kaa =duö Yesu Klito tɔ 'gü. 20Dhegluzë -nu 'wo n 'piö 'nö wo 'saadhö =wa 'we kaa! -Ka ka 'ko -nu -tua bho ka 'ko -nu 'sené bho -sü 'ka dhegluzë -dhe 'gü.

21=Wekadhe =been' -yan me 'ö =ne ma Pɔlō, ma -de gia- n -kɔ pin -mū: 'Ma 'we kaa =duö!

22'Dhangga -yö 'kpɔ me 'ö kwa Dëme -dhö 'yaa- -bha -a 'ka! -Kwaa pö: «Malanata!» (-Waa- pö 'dhö Alamië -wo 'gü kö -wa -pö: «Kö 'go kwa Dëme -yö nu!»)

23Kö kwa Dëme Yesu -bha 'glusë -yö 'to ka 'piö.

24('Ma 'we ka 'saadhö ka 'ka,) ka -dhɔ 'ö n 'gü bhë -a -paa' kwa Dëme Yesu Klito 'gü.